

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových a environmentálních studií

Hrubé národního štěstí a indexy kvality života v českých reáliích

Petr Závitkovský

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Schlossarek Martin, Mgr. Ph.D.
Mezinárodní rozvojová studia
Olomouc 2022

Já, Petr Závitkovský, prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím citovaných zdrojů uvedených v seznamu literatury.

V Olomouci dne 1.6.2024

.....
Petr Závitkovský

Poděkování

Rád bych vyjádřil své upřímné poděkování vedoucímu mé bakalářské práce, panu Mgr. Martinu Schlossarkovi, Ph.D., za jeho odborné vedení, trpělivost, cenné rady a podporu při tvorbě této práce. Dále děkuji všem konzultantům a odborníkům, kteří mi poskytli cenné informace a rady.

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

Jméno a příjmení: **Petr ZÁVITKOVSKÝ**
Osobní číslo: **R180329**
Adresa: **U Jízďárny 999/18, Praha – Dolní Chabry, 18400 Praha 84, Česká republika**
Téma práce: **Hrubé národní štěstí v českých reáliích**
Téma práce anglicky: **Gross National Happiness in the Czech Republic**
Vedoucí práce: **Mgr. Martin Schlossarek, Ph.D.**
Katedra rozvojových a environmentálních studií

Zásady pro vypracování:

Cílem práce je provést kritickou analýzu Indexu hrubého národního štěstí (HNS) a navrhnout jeho úpravy pro zvýšení jeho aplikovatelnosti v prostředí České republiky. Součástí práce bude i případová studie vybraných českých obcí, u kterých budou porovnávány vybrané ukazatele indexu HNS a jiných indexů, jako je Index kvality života.

Seznam doporučené literatury:

URA, Karma a Karma GALAY. GROSS NATIONAL HAPPINESS AND DEVELOPMENT: Proceedings of the First International Seminar on Operationalization of Gross National Happiness [online]. 2004 [cit. 2020-05-06]. ISBN 99936-14-22-X. Dostupné z: <https://www.bhutanstudies.org.bt/publicationFiles/ConferenceProceedings/GNHandDevelopment/1GNH%20Conference.pdf>

NOVÁČEK, Pavel a Jiří TEICHMANN. Index štěstí v podmínkách České republiky, případová studie Velkého Meziříčí [online]. [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: http://147.213.211.222/sites/default/files/2015_4_236_239_Teichmann_Novacek.pdf

SYROVÁTKA, Miroslav. Jak (ne)měřit kvalitu života Kritické pohledy na index lidského rozvoje [online]. 2008 [cit. 2020-05-06].

Provisional Findings of Gross National Happiness Survey [online]. Centre for Bhutan Studies & GNH Research, 2015 [cit. 2020-05-06]. ISBN 978-99936-14-80-8. Dostupné z: <http://www.grossnationalhappiness.com/SurveyFindings/ProvisionalFindingsof2015GNHSurvey.pdf>

ALKIRE, Sabina a James FOSTER. Counting and multidimensional poverty measurement [online]. Centre for Bhutan Studies & GNH Research, 2008n. 1. [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: https://ora.ox.ac.uk/objects/uuid:872ac1c6-ef22-4c73-b933-43340dd01eb7/download_file?safe_filename=Counting%2Band%2Bmultidimensional%2Bpoverty%2Bmeasurement.pdf&file_format=application%2Fpdf&type_of_work=Wo

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Podpis vedoucího pracoviště:

Datum:

Abstrakt

Tato práce se zabývá Hrubým národním štěstím, pocházejícího z Bhútánu, jenž pohlíží na kvalitu života odlišněji než tradiční indexy kvality života, které se standartně aplikují pro obce v České republice. Práce umožňuje detailnější popsání bhútánského Hrubého národního štěstí a představení jeho možností a postupu při jeho aplikování. Bhútánský index je velmi odlišný a jinak strukturovaný, součástí práce je tedy i jeho sestavení a nedílnou součástí je provedení případové studie v městysu Božejov. Výsledky práce přinesly zajímavé poznatky ohledně korelace Hrubého národního štěstí a věku obyvatel. Taktéž Božejov dosáhl velmi dobrého výsledku celkové hodnoty oproti čtyřem jiným obcím v České republice.

Klíčová slova: Bhútán, Hrubé národní štěstí, index, kvalita života, Božejov, štěstí, databáze

Abstract

This bachelor thesis deals with Gross National Happiness, originating in Bhutan, which perceives quality of life differently than the Quality of Life Index, which is applied annually to selected municipalities in the Czech Republic. This thesis discusses a more detailed description of Bhutan's Gross National Happiness and to present its possibilities and process of applying it. The two indicators are very different and otherwise structured, this thesis also deals with their comparativeness and subsequent critical statistical description of the results of the case study, which is an integral part of the work, in the Czech municipality of Božejov. The results of the work brought interesting insights regarding the correlation between Gross National Happiness and the age of the population. Božejov also achieved a very good overall value compared to four other municipalities in the Czech Republic.

Key words: Bhutan, Gross National Happiness, agriculture, Quality of life Index, quality of life, Božejov, happiness, databas

Obsah

Seznam tabulek.....	9
1. Úvod.....	10
2. Cíl práce.....	11
3. Metody.....	11
4. Hrubé národní štěstí.....	12
4.1. Původ Hrubého národního štěstí.....	12
4.2. Koncept Hrubého národního štěstí.....	13
4.3. Shrnutí Hrubého národního štěstí.....	15
5. Indexy kvality života.....	15
5.1. Index lidského rozvoje.....	15
5.2. Index kvality života dle Obce v datech.....	16
6. Databáze kvality života.....	17
6.1. Demografie.....	17
6.2. Bezpečnost.....	19
6.3. Bydlení.....	20
6.4. Infrastruktura a vybavenost obce.....	23
6.5. Občanská angažovanost a dobré vládnutí.....	25
6.6. Zaměstnanost a práce.....	28
6.7. Příjem a bohatství.....	31
6.8. Vzdělání.....	34
6.9. Zdraví.....	36
6.10. Životní prostředí.....	38
6.11. Mezilidské vztahy.....	39
7. Metodika.....	41
8. Databáze kvality života v Božejově.....	42
9. Případová studie.....	43
9.1. Dotazníkové šetření.....	44
9.2. Sběr dat.....	44
9.3. Výpočet Hrubého národního štěstí.....	45
9.4. Výsledky případové studie.....	46
10. Diskuse.....	48
10.1. Hrubé národní štěstí v Českých reáliích.....	49
10.2. Hrubé národní štěstí a Databáze kvality života.....	50
10.3. Limity.....	51
11. Závěr.....	52
Seznam literatury.....	54

Seznam tabulek

Tabulka 1 Mladí lidé s bankovními účty	12
Tabulka 2 Dimenze databáze kvality života.....	43
Tabulka 3 Úprava hrubého národního štěstí pro české prostředí	44
Tabulka 4 Porovnání výsledků mužů a žen.....	43
Tabulka 5 Rozdělení do věkových kategorií	43
Tabulka 6 Rozdělení dle nejvyššího dosaženého vzdělání	48
Tabulka 7 Hrubé národní štěstí v Českých reáliích.....	49
Tabulka 8 Porovnání dimenzí hrubého národního štěstí a databáze kvality života	50
Tabulka 9 Výsledky v Božejově	51

1. Úvod

Snaha o měření kvality života nejrůznějšími způsoby je v dnešní době problematickým a zároveň velmi populárním fenoménem. Snad každý na naší planetě by rád žil v místě, kde nalezne štěstí a spokojený život, hledání takového místa však může být problematické. Šťastný a kvalitní život je subjektivní pojem, je velmi těžko interpretovatelný a uchopitelný, pro každého člověka může mít naprosto odlišný význam a být jinak chápán.

Kvalita života je těžko uchopitelná pro svou multidimenzionální a komplexní podstatu. Dotýká se pochopení lidské existence, smyslu života. Hledá klíčové faktory bytí a pochopení sebe samého. Zkoumá environmentální, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické, duchovní a další podmínky zdravého a šťastného života (Ira, 2008, (překlad autora)).

Měření kvality života můžeme rozdělit do dvou různých skupin dle předpokladu výsledků. Prvním předpokladem je, že vybraný stát nebo region dosáhne vysokých hodnot, tedy vysoké kvality života a štěstí, a bude „soutěžit“ na předních příčkách s ostatními. Druhým předpokladem je, že se vybraný stát umístí v žebříčku měření na velmi nízkých příčkách. Tento jev poukazuje na nízkou kvalitu a úroveň života v zemi. Takovéto země nebo regiony mohou být následně cílem rozvojové pomoci se snahou zvýšit kvalitu života a vyrovnat se druhým (Teichmann, 2015). Jak již bylo řečeno, štěstí a kvalitní život jsou pro každého jedince subjektivní. Tvrzení, že lidé, kteří jsou dle některého z konceptů měření kvality života nebo indexu šťastnější a mají kvalitnější život, než jiní nemusí být pravdivé.

Příkladem rozdílnosti mezi jednotlivými ukazateli poslouží umístění České republiky ve dvou celosvětových žebříčcích. Dle webu [statista.com](https://www.statista.com) (2020) se naše republika v žebříčku Hrubého národního štěstí umístil jako šestnáctá nejšťastnější země za rok 2020. V tom samém roce se dle webu [worldbank.com](https://www.worldbank.com) (2020) umístila v žebříčku, pravděpodobně nejčastěji skloňovaného hrubého domácího produktu na obyvatele, na padesátém druhém místě. Znamená toto snad, že lidé v České republice dbají více na holistické a nemateriální aspekty života než na materiální stránku? Jsou obyvatelé naší

republiky šťastnější než ti, kteří se naopak v žebříčcích pohybují opačnými směry? Na tyto otázky a mnoho dalších je tato práce zaměřena a snaží se na ně odpovědět.

2. Cíl práce

Cílem práce je seznámit běžného čtenáře s bhútánským indexem Hrubého národního štěstí, měření kvality život a jejich problematikou. Přibližuje metodiku, historii a detailní postup při jejich tvorbě, skládání a vyhodnocování. Dále se věnuje praktické části prováděnou autorem v podobě případové studie a její deskripci. V závěrečné části práce dochází ke kritické analýze výsledků prováděné studie Hrubého národního štěstí v městyso Božejov. Dále srovnání primárně s databází kvality života, ale také s dalšími městy v České republice.

3. Metody

V této práci byla použita literární rešerše, jakožto základní metoda. Stěžejním zdrojem této bakalářské práce je kniha *Gross national happiness and development*. Také její přílohové dokumenty, původem z roku 2004, dle kterých je možné Hrubé národní štěstí, jeho jednotlivé dimenze a parametry aplikovat a využívat je. Podstatnými zdroji jsou také dokumenty popisující průběh a metodiku jiných indexů kvality života.

Dále byly pro práci autorem nastudovány tradiční indexy, které jsou běžně rozšířeny v Evropě. Cílem je najít vhodný index pro komparaci s Hrubým národním štěstím a jeho výsledky v obci Božejov. Taktéž nahlédnout do struktury indexů a nalézt podobnosti, které by bylo možné evaluovat.

Praktickou část práce doplňuje dotazníkové šetření na území obce Božejov, do kterého se zapojilo celkem 86 respondentů, což činí necelých 14 % celkové populace (Český statistický úřad, 2020).

Cílem dotazníkového šetření bylo sestavit Hrubé národní štěstí pro vybranou obec za použití metodiky od Mgr. Jiřího Teichmana a doc. RNDr. Pavla Nováčka CSc. na základě *Index štěstí v podmínkách České republiky – případová studie Valašského Meziříčí*.

4. Hrubé národní štěstí

Oproštění od materiálních aspektů a přiřkládání finanční hodnoty téměř všemu, je zřejmě pro průměrného obyvatele vyspělého světa velmi obtížné. Téměř 81 % obyvatel nad 15 let České republiky mělo v roce 2018 zřízený bankovní účet. Ze všech států střední Evropy je tato hodnota nejnižší, například v Dánsku pobývalo v roce 2018 pouze 0,08 % obyvatelstva nad 15 let bez bankovního účtu. (World bank, 2018). Tyto hodnoty pouze ilustrují situaci, v jak vysoké míře lpí vyspělá společnost na materiálnosti a financích v dnešní době.

Podíl obyvatelstva nad 15 let se zřízeným bankovním účtem v roce 2018			
Státy vyspělé Evropy		Prioritní země ZRS ČR	
stát	procenta	stát	procenta
Česká republika	80,99	Bosna a Hercegovina	58,84
Dánsko	99,92	Etiopie	34,83
Německo	99,14	Gruzie	61,23
Polsko	86,73	Kambodža	21,67
Rakousko	98,16	Moldavsko	43,79
Slovensko	84,18	Zambie	45,86

Zdroj dat: World bank 2018, Ministerstvo zahraničních věcí 2018

Tabulka 1 Mladí lidé s bankovními účty

Hrubé národní štěstí vnímá pojetí lidské spokojenosti, kvality života, štěstí a úrovně života více duchovní a holistickou cestou. Tento koncept uvádí, že rozvoj lidské společnosti je možný pouze za předpokladu, že materiální a duchovní rozvoj jdou ruku v ruce a vzájemně se doplňují (Ura, 2012).

4.1. Původ Hrubého národního štěstí

Pojem *Hrubé národní štěstí* je v místním jazyce velmi starý, jakožto indikátor kvality života je možné ho zaznamenat poprvé na konci 70. let 20. století. Ve spojitosti s tehdejšími bhútánským králem Jigme Singye Wangchuck, jenž byl jednou z hlavních postav modernizace a otevření Bhútánu vnějšimu světu. Král Jigme Singye Wnagchuck taktéž zastával názor, že Hrubé národní štěstí je důležitější nežli hrubý domácí produkt. V roce 1998 se Hrubé národní štěstí stalo jedním z témat Bhútánského centra studií, které bylo zaleženo o rok dříve. Tato instituce vydávající eseje o Hrubém národním štěstí zapříčinila jeho rozšíření do okolního světa. V roce 2001 se v Nizozemsku uskutečnil historicky první seminář na téma Hrubé národní štěstí za účasti delegací z Bhútánu, Německa, USA, Nizozemska a dalších států. (Ura, 2012).

Roku 2006 stanul na bhútánském trůnu král Jigme Khesar Namgyel Wangchuck, ten poprvé uvádí Hrubé národní štěstí jako seriózní nástroj, na jehož základě vláda realizuje své plány a činí rozhodnutí. Tímto krokem se Hrubé národní štěstí stalo prioritním cílem Bhútánu. Pokud společnost vnímá Hrubé národní štěstí jako nejváženější ukazatel o stavu země je tedy jejich cílem dosáhnout co nejvyšších hodnot. Nutné tedy je neopomenout psychickou a komunitní pohodu, kulturní a ekologickou odolnost, vyvážené využití času a na tyto a další aspekty se zaměřit. Taktéž je nutné vybudovat organizovanou infrastrukturu, která se touto problematikou bude zabývat (Ura, 2009).

4.2. Koncept Hrubého národního štěstí

Koncept Hrubého národního štěstí obsahuje devět dimenzí. Dohromady čítají 33 jednotlivých indikátorů, které se dále rozšiřují na různé varianty, celkově se jedná o 124 indikátorů. Na základě výsledků jednotlivých indikátorů ve všech dimenzích se určuje Hrubé národní štěstí (Ura, 2009).

Dnešním trendem většiny zemí se soustředí na hrubý domácí produkt, sloužící měření blahobytu, ekonomický růst však nezachycuje celkový blahobyť obyvatel (Kusago, 2007).

První dimenzí je psychická pohoda, ta je velmi důležitá při určování, zda se úroveň života zlepšuje nebo zhoršuje v čase. Tuto dimenzi tvoří 3 hlavní indikátory: Emocionální rovnováha, životní spokojenost a duchovnost.

Zdraví je druhou dimenzí, tento pojem je vyjádřením rovnováhy mysli a těla, zdraví tedy lze brát jako propojení fyzického a mentálního zdraví. Hlavní 4 indikátory této dimenze jsou: Mentální zdraví, zdravé dny, dlouhodobé zdravotní potíže, sebehodnocení zdravotního stavu.

Třetí dimenzí je vzdělání. Hrubé národní štěstí klade důraz na holistický způsob vzdělávání, zajišťující obyvatelstvu hluboký základ v tradicích, společenských hodnot a dovednostech, důležité je zahrnutí kultury a předávání hodnot. Tato dimenze obsahuje 4 základní indikátory: Gramotnost, znalosti, hodnoty a vzdělání.

Další dimenzí je kulturní rozmanitost a odolnost. Kultura je v Bhútánu velmi důležitou součástí obyvatelstva, kteří ji vnímají jako prioritu. Stejně tak kulturu vnímá vláda, která se jí snaží i přes modernizaci a dopadům dalších vnějších vlivů zachovat, tím i identitu Bhútánu. Kultura zahrnuje 4 hlavní indikátory: Jazyk, řemeslné a umělecké práce, sociokulturní zapojení a *DriglamNamzha*, tento pojem je míněn jako cesta harmonie.

Pátou dimenzí je využití času, Rovnováha mezi zaměstnáním, povinnostmi a volným časem je velmi důležitá pro štěstí a psychickou pohodu každé osoby, v této dimenzi jsou pouze dva hlavní indikátory, pracovní doba a délka spánku.

Dobré vládnutí je další dimenzí Hrubého národního štěstí. Tuto dimenzi charakterizují 4 úrovně, které znamenají účinné a efektivní vládnutí, jsou to základní práva, důvěra v instituce, výkon vládních institucí a politická participace. Na těchto základech byly vytvořeny čtyři hlavní indikátory této dimenze: Výkonnost vlády, poskytování služeb, politická svoboda a politická participace.

Další dimenzí je vitalita komunity. Koncept Hrubého národního štěstí zahrnují sociální kapitál země a komunit, který je zajišťován prostřednictvím sociálních vazeb a spolupráci. Tato dimenze zahrnuje 4 hlavní indikátory: Rodina, vztahy v komunitě, oběti zločinů a sociální podpora.

Osmou dimenzí je ekologická diverzita a odolnost. Životní prostředí v Bhútánu hraje velkou roli v životech a lidském rozvoji, dle ústavy by měl každý obyvatel Bhútánu přispívat k ochraně přírody a zachování biodiverzity. V této dimenzi jsou 4 indikátory: Znečištění, enviromentální zodpovědnost, divoká příroda, městské využívání.

Poslední devátou dimenzí konceptu Hrubého národního štěstí je životní úroveň, tato dimenze se týká materiální oblasti blahobytu a štěstí obyvatel Bhútánu. V této dimenzi figuruje pouze jeden indikátor, a to příjem domácnosti (Ura, 2004).

4.3. Shrnutí Hrubého národního štěstí

Hrubé národní štěstí má jistě bohatou historii, jedná se o multidimenzionální pojetí lidského štěstí, spokojenosti a blahobytu. Jeho sestavení je velmi složitým procesem, které trvá desítky let. Rozděluje se do individuálních okruhů, které ovlivňují lidské životy a jejich kvalitu a díky složených indikátorů je možné štěstí a kvalitu života měřit. (Ura, 2004).

5. Indexy kvality života

Indexů, které se snaží co nejlépe vystihnout kvalitu života, ať už na úrovni států, regionů nebo jednotlivých obcí existuje celá řada. Pro účel této práce je nutné se zaměřit na indexy, které se týkají obcí, nebo indexy, které lze pro obci sestavit a vypočítat pomocí dostupných dat. Dále je nutné nalézt takový index, který odpovídá časově provedení dotazníkového šetření, tak aby výsledky nebyly poznamenány časovým rozdílem. Tato kritéria počet vhodných indexů značně omezuje.

5.1. Index lidského rozvoje

Tento index je využíván Organizací spojených národů od roku 1990. Jeho autory jsou držitelé Nobelovy ceny za ekonomii, Mahbub ul Haq a Amartya Sen. Index se zaměřuje především na vzdělání, zdraví a životní úroveň. Od roku 1993 vychází každoroční žebříček států s jejich umístěním a změnami v jednotlivých odvětvích indexu. (UNDP, 2019)

Metodiku výpočtu indexu lidského rozvoje (HDI) lze znázornit vzorcem. Index lidského života je roven třetí odmocnině součinu indexu očekávané délky života (LEI), indexu vzdělání (EI) a indexu příjmů (II). (UNDP, 2019)

$$HDI = \sqrt[3]{LEI \cdot EI \cdot II}$$

Výsledky HDI se pohybují v rozmezí 0 a 1, čím blíže hodnotě 1, tím lepší postavení v žebříčku indexu. HDI pro Českou republiku činila v roce 2020 hodnota 0,891 a během posledních deseti let se pohybovala okolo třicáté pozice. (UNDP, 2020)

Ačkoliv se jedná o velmi rozšířený index a svou skladbou by mohl být pro tuto práci vhodný, jeho výpočet je na úrovni malých obcí v České republice neproveditelný z důvodu

nedostatku a nedostupnosti dat. Podobně jsou na tom i další aktuální indexy, například index Šťastné planety (HPI), kde též nejsou dostupná data pro sestavení na úrovni malé obce.

5.2. Index kvality života dle Obce v datech

Jedním z nejznámějších indexů v prostředí České republiky je Index kvality života, který od roku 2018 hodnotí kvalitu života v jednotlivých obcích republiky, celkem 205 obcí s rozšířenou působností. Skládá se ze tří okruhů. Prvním okruhem je Zdraví a životní prostředí, který čítá osm dílčích indexů. Dalším okruhem je Materiální zabezpečení a vzdělání, ve kterém se nachází devět indexů, například index znečištění ovzduší. Nejpočetněji zastoupeným okruhem jsou Vztahy a služby, které obsahují celkem dvanáct indexů, nalezneme zde například index bankomatů, nebo index přírůstku obyvatel.

Každý index se počítá zvlášť a každý index má vlastní váhu. Pro výpočet celkového indexu kvality života je potřeba velké množství dat, které poskytuje Český statistický úřad, Státní úřad pro kontrolu léčiv, Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb, webová aplikace Cenová mapa, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky a mnoho dalších. (Obce v datech)

Společnost obce v datech tento index provádí ve všech obcích s rozšířenou působností na našem území. Městys Božejov, které je zájmovou oblastí této práce se na jejich seznamu tedy nenachází, při aplikování tohoto indexu by bylo tedy nutné pro Božejov získat všechny potřebná data a index po sléze sestavit. Veškerá data pro konstrukci indexu jsou volně dostupná a získatelná, až na výjimku, kterou je Cenová mapa, jenž je komerční službou.

Problém nastává až při samotném vyhodnocení výsledků, neboť autoři indexu zařazují obce dle výsledků do celostátního žebříčku. Výsledky by byly zkreslené vzhledem k rozdílům mezi Božejov a obcemi s rozšířenou působností, ve kterých žije více obyvatel, mají vícenásobnou rozlohu a větší rozsah v regionu. Také by nebylo možné Božejov do žebříčku zařadit, vzhledem k tomu, že není veřejnosti dostupný. Vzhledem k dosaženým zjištěním byl autor nucen vyloučit i tento index.

6. Databáze kvality života

Dalším indexem, který se zaměřuje na kvalitu života v jednotlivých obcích České republiky stejně jako Index kvality života od společnosti Obce v datech je projekt Kde je dobře, též známý jako Databáze kvality života. Na tomto projektu se podílela Technologická agentura České republiky, společnost DATLAB s.r.o. a STEM Ústav empirických zjištění. Společně vytvořili databázi pro každou obci.

Tato databáze je velmi složitě strukturována, vztyčnými body je jedenáct základních dimenzí, které jsou rozebrány v následujících kapitolách. Každá z dimenzí obsahuje pět až sedmnáct dílčích indikátorů, které byly použity na sestavení výsledků. Dále obsahují i indikátory, které zahrnuté nebyly, ale mohou být uživatele portálu zajímavé. (Databáze kvality života)

Následně budou v práci popsány jednotlivé dimenze a jejich indikátory dle informací uvedených na webových stránkách databáze kvality života. (Databáze kvality života, 2020)

6.1. Demografie

Tato dimenze poskytuje přehled o populaci v obci a jejích reprodukčních změnách. Zahrnuje základní údaje o osídlení, jako je porodnost, úmrtnost, migrační saldo a průměrný věk populace a jeho vývoj. Pozitivně je vnímán demografický vývoj, kdy nedochází k významným demografickým změnám, tomu se rozumí, že obec nezaznamenává masivní odliv obyvatel. Taktéž nedochází k výraznému stárnutí populace, podíl starší populace není neobvykle vysoký a obec se netýká vysoká úmrtnost. V českém kontextu přispívá k stabilitě populace vyšší než průměrná porodnost a vyšší míra závislosti na dětech. Celkem se tato dimenze skládá ze sedmi dílčích indikátorů.

6.1.1. Porodnost

Porodnost udává počet narozených dětí v obci za jeden rok na každých tisíc obyvatel. Tento údaj je vypočten jako průměr za období let 2009-2018. Vyšší porodnost naznačuje

přítomnost mladých rodin v obci, což je faktor, který může přispívat k udržení populace obce. Z hlediska kvality života je vyšší hodnota tohoto ukazatele hodnocena pozitivně.

6.1.2. Úmrtnost

Úmrtnost udává počet zemřelých osob v obci za jeden rok na každých tisíc obyvatel. Tento údaj je průměrem za období let 2009-2018. Vyšší úmrtnost naznačuje vyšší průměrný věk populace a může sloužit jako nepřímý ukazatel zdravotního stavu. Vyšší úmrtnost také může přispívat k postupnému úbytku obyvatel obce. Z hlediska kvality života je vyšší hodnota tohoto ukazatele hodnocena negativně.

6.1.3. Migrační Saldo

Saldo migrace udává změnu velikosti populace obce v důsledku příchodu a odchodu obyvatel. Hodnota tohoto ukazatele vyjadřuje, kolik osob přišlo do obce nebo naopak odešlo na každých tisíc obyvatel. Kladná čísla naznačují, že do obce přichází více lidí, zatímco záporná čísla indikují, že více lidí obec opouští. Z hlediska kvality života je vzrůstající pozitivní hodnota tohoto ukazatele hodnocena pozitivně, neboť naznačuje příliv obyvatel, což může přispět k dynamice a rozmanitosti společnosti.

6.1.4. Starobní a dětská závislost

Poměr starobní závislosti vyjadřuje poměr mezi počtem obyvatel ve věku nad 65 let a pracovně aktivními obyvateli ve věku 15-64 let. Vyšší podíl osob starších 65 let je z hlediska demografického vývoje obce považován spíše za negativní jev, neboť naznačuje zvýšenou zátěž na pracovně aktivní populaci. Z hlediska kvality života je proto vzrůstající hodnota tohoto ukazatele hodnocena negativně, neboť může signalizovat možný nedostatek pracovní síly a sníženou ekonomickou dynamiku.

Poměr dětské závislosti vyjadřuje poměr mezi počtem obyvatel ve věku do 15 let a pracovně aktivními obyvateli ve věku 15-64 let. Tento ukazatel ukazuje, jaká část populace tvoří děti, což je důležitý indikátor věkové struktury obyvatelstva a množství závislých osob. Vyšší počet dětí je považován za faktor, který přispívá k pozitivnímu demografickému

vývoji obce. Z hlediska kvality života je proto vzrůstající hodnota tohoto ukazatele hodnocena pozitivně, neboť signalizuje přítomnost mladé generace, která může přispět k dynamice a budoucnosti obce.

6.1.6. Průměrný věk

Průměrný věk je aritmetický průměr věku obyvatel obce v roce 2018. Nižší průměrný věk je považován za pozitivní faktor z hlediska kvality života.

6.1.7. Vývoj věkového složení

Vývoj věkového složení udává, jak se mění věková struktura populace v obci v průběhu posledních 13 let až do roku 2018. Kladná hodnota tohoto ukazatele naznačuje stárnutí populace, zatímco záporná hodnota signalizuje snižování průměrného věku. Čím více se hodnota vzdaluje od nuly, tím silnější je tento trend. Nižší hodnoty tohoto ukazatele indikují snižování průměrného věku populace. Z hlediska kvality života jsou proto nižší hodnoty tohoto ukazatele hodnoceny pozitivně, neboť naznačují mladší a dynamickou populaci.

6.2. Bezpečnost

Oblast bezpečnosti se zaměřuje na faktory, které ohrožují život, zdraví a majetek občanů, ať už jako důsledek záměrných aktivit nebo přírodních vlivů. Celkem se skládá z pěti samostatných indikátorů. Dimenze zahrnuje ukazatele, které hodnotí úroveň nehodovosti, míru kriminality, frekvenci výjezdů hasičského záchranného sboru a riziko povodní. Vyšší hodnoty těchto ukazatelů signalizují vyšší riziko v dané oblasti a mohou tak významně ovlivnit kvalitu života. Tyto ukazatele doplňuje ukazatel bezpečnostních výdajů, který pomáhá posoudit, do jaké míry obec dokáže reagovat na situaci v oblasti kriminality. V tomto případě hodnotíme vyšší podíl výdajů na bezpečnost jako pozitivní faktor pro kvalitu života, neboť pomáhá snižovat uvedená rizika.

6.2.1. Riziko povodní

Riziko povodní ukazuje podíl zástavby v oblastech náchylných k povodním, vážený podle povodňového pásma, na celkové výstavbě. Vyšší hodnota tohoto ukazatele signalizuje

vyšší podíl zástavby, která je ohrožena povodněmi, což vnímáme jako faktor snižující kvalitu života.

6.2.2. Podíl výdajů na bezpečnost

Podíl výdajů na bezpečnost ukazuje, jak velkou část svého rozpočtu obec vynakládá na zajištění bezpečnosti. Tento ukazatel je spočítán jako průměr za období let 2015-2019. Vyšší podíl výdajů na bezpečnost je považován za pozitivní faktor pro kvalitu života.

6.2.3. Nehodovost

Nehodovost udává počet dopravních nehod a ukazuje, kolik nehod za rok připadá na jeden kilometr čtvereční dopravní plochy obce. Tento ukazatel je vypočítán jako podíl, který z celkové plochy obce tvoří silnice a ostatní komunikace. Výpočet je průměrem za období let 2015-2019. Nižší počet dopravních nehod je považován za faktor přispívající k vyšší kvalitě života.

6.2.4. Kriminalita

Míra kriminality ukazuje průměrný počet trestných činů v letech 2015-2019 přepočtený na tisíc obyvatel obce. Tento údaj je získán z údajů obvodních oddělení Policie ČR. Nižší počet trestných činů je považován za faktor, který přispívá k vyšší kvalitě života.

6.2.5. Výjezdy hasičského záchranného sboru

Požáry udávají průměrný roční počet výjezdů Hasičského záchranného sboru k požárům na 1000 obyvatel v letech 2015-2019. Tento údaj je dostupný pro obce s rozšířenou působností a je přepočítán na základě počtu obyvatel obce.

6.3. Bydlení

Oblast bydlení se zaměřuje na kvalitu bytového fondu a vybavení bytů v obci, a dále se zabývá problematikou dostupnosti bydlení pro obyvatele. V této dimenzi se nachází celkem dvanáct indikátorů, proměnné v této dimenzi rozdělujeme do dvou skupin. V rámci první

skupiny, ekonomické dostupnosti nabízeného bydlení, zkoumáme ceny bytů, domů, stavebních parcel a nájmného bydlení, a také celkovou nabídku nemovitostí určených k bydlení. Ve druhé skupině, kvalita současného bydlení, se zaměřujeme na podmínky, za kterých lidé bydlí, jako je velikost existujících bytů, vlastnická struktura, počet osob v bytě, přítomnost sítí, a rovněž na kvalitu, typ a stáří zástavby.

Z hlediska obecného hodnocení kvality života považujeme nižší cenu bydlení za faktor, který zlepšuje jeho dostupnost, a tedy přispívá k vyšší kvalitě života. Kvalitu života rovněž zvyšují podmínky, kdy lidé rozhodují o nemovitosti, kterou vlastní a bydlí v ní, nežijí stísněně a bydlí v zástavbě, která je kvalitní a vznikala organicky v souladu s dosavadním vývojem a rázem obce.

6.3.1. Doba spoření pro nákup nemovitosti

Doba spoření na nákup nemovitosti počítá, jak dlouhou dobu v letech musí obyvatel obce pracovat, aby si mohl pořídit nemovitost. Údaj je vypočítán jako podíl mediánové ceny bytu nebo domu a mediánového ročního příjmu obyvatel v daném kraji. U obcí do 2000 obyvatel se údaj vypočítává jako sloučený údaj za obec a okolní obce do 2000 obyvatel. Kratší dobu, po kterou lidé musí spořit na pořízení nemovitosti, považujeme z hlediska kvality života za lepší než delší dobu spoření.

6.3.2. Cena za metr čtvereční

Cena za metr čtvereční ukazuje mediánovou cenu bytu nebo domu v aktuální nabídce nemovitostí v obci. U obcí do 2000 obyvatel se údaj vypočítává jako sloučený údaj za obec a okolní obce do 2000 obyvatel. Nižší cena znamená dostupnější bydlení, proto ji považujeme za faktor, který pozitivně ovlivňuje kvalitu života v obci. Stejně tak to platí u dalšího indikátoru, který se ale soustředí na metr čtvereční pozemku.

6.3.4. Cena nájmu vzhledem k místnímu příjmu

Cena nájmu vzhledem k místnímu příjmu počítá podíl z příjmu, který obyvatel dané obce musí vynaložit na zaplacení nájmu. Údaj je vypočítán jako podíl mediánové ceny nájmu za m² bytu nebo domu z měsíčního příjmu obyvatel. U obcí do 2000 obyvatel se údaj

vypočítává jako sloučený údaj za obec a okolní obce do 2000 obyvatel. Nižší podíl nájmu na příjmech je hodnocen z hlediska kvality života pozitivně.

6.3.5. Podíl prodejmů na realitní nabídce

Podíl prodejmů domů a bytů uvádí v procentech, jak velký podíl z celkové nabídky nemovitostí v dané obci tvoří nemovitosti určené k bydlení. U obcí do 2000 obyvatel se údaj vypočítává jako sloučený údaj za obec a okolní obce do 2000 obyvatel. Vyšší podíl znamená větší nabídku bytů a domů, což lze považovat za jev, který zvyšuje kvalitu života.

6.3.6. Vlastnické bydlení

Vlastnické bydlení udává podíl nemovitostí obývaných vlastníky. Ukazuje podíl domů či bytů v osobním či družstevním vlastnictví z celkového počtu všech obývaných domů a bytů. Čím vyšší údaj, tím větší podíl obyvatel dané obce bydlí v nemovitosti, kterou vlastní. Vlastnické bydlení považujeme za faktor, který zvyšuje kvalitu života.

6.3.7. Průměrná plocha bytu

Průměrná plocha bytu uvádí průměrnou obytnou plochu v metrech čtverečních z obydlených bytů v dané obci. Větší obytnou lze považovat za faktor, který pozitivně ovlivňuje kvalitu života.

6.3.8. Počet osob v bytě

Počet osob v bytě uvádí, kolik osob průměrně bydlí v jednom bytě. Vyšší počet osob znamená menší prostor pro každého obyvatele, což je faktor, který spíše kvalitu života snižuje.

6.3.9. Nové domy

Podíl nových domů ukazuje podíl nové výstavby bytů a domů realizované v letech 2001-2011 z celkového počtu bytů a domů v obci. Vyšší podíl nových domů lze považovat za faktor, který přispívá k vyšší kvalitě života v obci.

6.3.10. Panelové domy

Podíl panelových domů ukazuje podíl panelových domů postavených před rokem 1990 z celkového počtu bytů. Vyšší podíl panelových domů stejně jako počet nových domů v obci lze považovat za faktor zvyšující kvalitu života.

6.3.11 Stáří zástavby

Stáří zástavby naznačuje časový interval, během kterého vznikala rozhodující část obytné zástavby v obci. Čím je hodnota ukazatele vyšší, tím více let zahrnuje tento časový rámec. Vyšší hodnota ukazatele indikuje jednak delší historickou dobu, po kterou se obec rozvíjela, a také organický charakter výstavby. Vyšší stáří zástavby často souvisí s přirozeným vývojem obce, což pozitivně ovlivňuje kvalitu života.

6.3.12 Žumpa

Podíl bytových jednotek s žumpou na celkovém počtu jednotek je ukazatel, který vyjadřuje, jaká část bytových jednotek v obci je vybavena žumpou místo připojením na veřejnou kanalizační síť. Přítomnost žumpy často signalizuje nedostatečnou infrastrukturu a snižuje kvalitu bydlení. Vyšší podíl bytových jednotek s žumpou je proto vnímán jako faktor, který negativně ovlivňuje kvalitu života v dané obci.

6.4. Infrastruktura a vybavenost obce

Oblast infrastruktury posuzuje dostupnost služeb v různých oblastech, včetně státních institucí, občanského života a volnočasových aktivit. Data v této části jsou získána z mapových portálů a portálů dopravních podniků, které zohledňují zájmové body, jež byly k dispozici v roce 2020. Celkem dímenze obsahuje šestnáct indikátorů, které lze rozdělit do dvou hlavních skupin.

První skupina se zabývá dopravní dostupností pomocí veřejné dopravy a prostorových i časových vzdáleností k nejbližšímu obvodu s rozšířenou působností a krajskému městu. Rychlý přístup k větším sídlům a kratší dojezdové časy jsou pro obyvatele menších obcí klíčové pro usnadnění úředních záležitostí.

Druhá skupina indikátorů se týká dostupnosti občanských služeb, zahrnujících klíčové urgentní služby jako nemocnice, polikliniky a policejní stanice. Dále jsou zde zahrnuty základní obchodní a služby, jako jsou pošty, bankomaty a obchody s potravinami. Kromě toho jsou zahrnuty také služby pro volný čas, jako bazény, restaurace, divadla a knihovny. Zvýšená dostupnost těchto služeb je zejména pro mladší obyvatele obcí velmi důležitá.

6.4.1. Vzdálenost krajského města

Vzdálenost do krajského města vyjadřuje silniční vzdálenost v kilometrech z dané obce k nejbližšímu krajskému městu. Kratší vzdálenost se obvykle považuje za výhodnou z hlediska dostupnosti služeb, které krajské město nabízí, jako jsou pracovní příležitosti, kulturní aktivity atd. Z hlediska kvality života tudíž hodnotíme rostoucí hodnotu tohoto ukazatele negativně.

6.4.2. Dojezdová doba veřejnou dopravou do krajského města

Dojezdová doba veřejnou dopravou do krajského města ukazuje, kolik minut trvá obyvatelům obce dojet do nejbližšího příslušného krajského města. Indikátor je spočítán na základě prvního kvartilu spojů, tedy první čtvrtina nejrychlejších spojů, dostupných v jízdním řádu. Do dojezdové doby je zahrnut i čas čekání na případné navazující spoje. Kratší dojezdová doba se obvykle považuje za výhodnou z hlediska dostupnosti služeb, které krajské město nabízí.

6.4.3. Vzdálenost obce s rozšířenou působností

Vzdálenost do nejbližší obce s rozšířenou působností silniční vzdálenost z dané obce k nejbližší obci s rozšířenou působností. Obecně platí, že kratší vzdálenost lze považovat za výhodnější z hlediska dostupnosti služeb, a tudíž je vzrůstající hodnota hodnocena jako negativní vliv na kvalitu života.

6.4.4. Hustota zastávek hromadné dopravy

Hustota zastávek veřejné dopravy měří, kolik zastávek autobusů, tramvají, trolejbusů a vlaků připadá na kilometr čtvereční rozlohy obce. Čím vyšší hodnota ukazatele, tím vyšší hustota spojení a tím snazší dostupnost městské dopravy pro obyvatele obce. Z hlediska kvality života tedy vzrůstající hodnota značí pozitivní vliv na kvalitu života.

6.4.5. Vzdálenost nemocnice

Dostupnost nejbližší nemocnice uvádí silniční vzdálenost z obce k nejbližší nemocnici nebo poliklinice. Kratší vzdálenost považujeme za výhodnější. Z hlediska kvality života tedy vyšší hodnoty mají kladný dopad na kvalitu života.

6.4.6. Vzdálenost obvodního oddělení policie

Dostupnost nejbližšího obvodního oddělení policie České republiky uvádí vzdálenost v kilometrech z dané obce k nejbližšímu policejnímu obvodnímu oddělení. Kratší vzdálenost považujeme za výhodnější. Z hlediska kvality života tedy vzrůstající hodnota tohoto ukazatele působí negativně.

6.4.7. Pokrytí silným signálem

Pokrytí silným mobilním signálem uvádí nejnižší míru pokrytí silným signálem mezi jednotlivými operátory. To znamená, že je uveden údaj toho operátora, jehož signál v dané lokalitě pokrývá procentuálně nejmenší plochu území. Lepší pokrytí území mobilním signálem považujeme za výhodnější z hlediska kvality života. Proto má vzrůstající hodnota pozitivní vliv.

6.4.8. Dostupnost služeb

Dále navazuje skupina devíti indikátorů služeb, které mají stejnou charakteristiku, dostatek a vysoká hustota těchto služeb má pozitivní vliv na kvalitu života v obci. Jedná se o dostupnost bankomatů, bankovní pobočky, benzinové pumpy, pošty, restaurace, obchodů, bazénu, divadla a knihovny.

6.5. Občanská angažovanost a dobré vládnutí

Kvalita života v oblasti občanské angažovanosti se zaměřuje na míru zapojení obyvatel do veřejného, zejména politického života obce. Zjišťuje kvalitu i aktivitu v činnosti místních zastupitelstev a hodnotí na lokální úrovni míru demokratické soutěže v obecních zastupitelstvech, šířeji se pak zabývá celkovým postojem obyvatel ke státním institucím a

podpoře demokratického státního zřízení ČR jako celku. V této dimenzi se nachází deset různých indikátorů.

Tyto aspekty je možné rozdělit do třech skupin – volební chování, volební soutěž a aktivita zastupitelstva spojená s transparentí v hospodaření obce.

Volební chování je klíčovým ukazatelem zájmu o politické dění a ochoty participovat na chodu státu. Vyjadřuje zároveň podporu státu jako instituci i jejímu ukotvení v demokratických hodnotách. V této kategorii hodnotíme volební účast, míru podpory extrémistických stran a podporu KSČM.

Oblast volební soutěže se zaměřuje na šířku nabídky kandidátů v místních volbách, míru konkurence, váhu voličského hlasu i dlouhodobé změny v obsazení zastupitelstva.

V oblasti transparence pak představujeme ukazatele, které hodnotí kvalitu a transparentci při správě veřejných financí ze strany místního zastupitelstva, i aktivitu zastupitelstva při získávání prostředků pro obecní rozpočet skrze granty.

6.5.1. Kvalita dat ve věstníku

Kvalita dat ve věstníku představuje převzatý složený indikátor od společnosti zIndex.cz. Tento indikátor na základě správnosti a úplnosti poskytnutých informací hodnotí kvalitu údajů prezentovanou v obecním věstníku. Vyšší hodnota znamená transparentnější hospodaření obce.

6.5.2. Grantové příjmy jako podíl rozpočtu

Podíl grantů na rozpočtu ukazuje, jak velký podíl finančních prostředků získala obec do svého rozpočtu v průměru v letech 2010 až 2019 díky grantům. Vyšší podíl ukazuje na aktivnější zastupitelstvo a vyšší úspěšnost při podávání grantových žádostí. Schopnost zastupitelstva získávat pro město prostředky je faktor, který zvyšuje kvalitu života.

6.5.3. Počet kandidátů na křeslo

Počet kandidátů připadajících na jedno křeslo poukazuje na intenzitu volební soutěže, tedy jak silná konkurence čeká kandidáty na místní úrovni. Rovněž ukazuje na míru místního zájmu o politické dění. Vyšší zájem o aktivní zapojení do místní politiky a následně vyšší nabídka kandidátů je hodnocen jako pozitivní.

6.5.4. zIndex

Index zIndex představuje převzatý složený indikátor, který na základě řady faktorů hodnotí praxi zadávání veřejných zakázek. Tento indikátor ukazuje, do jaké míry konkrétní zadavatel, v tomto případě městský úřad, postupoval transparentně, hospodárně a zda mu nevznikala ekonomická rizika. Vyšší hodnota znamená kvalitnější hospodaření obce.

6.5.5. Celková volební účast

Celková volební účast ukazuje průměrnou účast ve všech volbách, které se konaly v průběhu let 2014 až 2018. Vyšší volební účast svědčí o větším zájmu občanů o veřejné dění. Proto vyšší hodnota tohoto ukazatele přispívá ke kvalitě života.

6.5.6. Hlasy Extrémistickým stranám a KSČM

Podíl hlasů odevzdaných ve volbách pro extrémistické strany ukazuje na průměrný procentní zisk těchto stran ve volbách do Poslanecké sněmovny v letech 2010, 2013 a 2017. Extrémistické strany zastávají postoje, které jsou v rozporu s ústavními a zákonnými normami, útočí na demokratické principy vládnutí a projevují netoleranci vůči menšinám. Tyto postoje představují rizika pro kvalitu života. Proto je vyšší podíl hlasů odevzdaných pro tyto strany hodnocen jako jev, který snižuje kvalitu života

Podíl hlasů odevzdaných ve volbách pro kandidáty Komunistické strany Čech a Moravy ukazuje na průměrný procentní zisk této strany ve volbách do Poslanecké sněmovny v letech 2010, 2013 a 2017. Interpretaci tohoto ukazatele ponecháváme otevřenou, avšak někteří zástupci a příznivci této strany zastávají postoje, které mohou být vnímány jako problematické z hlediska demokratických principů a tolerance vůči různorodosti společnosti. Vyšší podíl hlasů odevzdaných pro tuto stranu tak může být vnímán jako riziko pro kvalitu života.

6.5.8. Opakující se zastupitelé

Podíl kandidátů, kteří byli opakovaně zvoleni do zastupitelstva obce, je odvozen z dat komunálních voleb v období 2010 až 2018. Vysoká míra opakovaných zastupitelů může naznačovat stabilitu ve složení zastupitelstva a spokojenost s jeho prací. Nicméně vyšší počet opakujících se kandidátů také může signalizovat menší zájem obyvatelstva o politickou angažovanost nebo o nové tváře v zastupitelstvu. Demokratické procesy obvykle vyžadují obměnu a různorodost v politických elitách, což umožňuje větší pluralitu názorů. Z tohoto hlediska lze vysokou míru opakování členů zastupitelstva vnímat negativně.

6.5.9. Síla hlasu

Počet míst v zastupitelstvu na 1000 obyvatel reflektuje poměr mezi počtem křesel ve zastupitelstvu a velikostí obyvatelstva dané obce, přičemž čím nižší je tento ukazatel, tím větší váha připadá na jednoho obyvatele při rozhodování v obecní politice. Vyšší váha hlasu občanů může posílit jejich přímější vliv na politické procesy a zvýšit jejich zájem o lokální politické záležitosti. Vzhledem k tomu, že vyšší počet míst v zastupitelstvu na jednoho obyvatele je typičtější pro menší obce, lze považovat tento faktor za potenciální pozitivní prvek, který může přispět k vyšší kvalitě života v dané obci.

6.5.10. Počet kandidátů vzhledem k populaci

Počet kandidátů připadajících na 1000 občanů je indikátorem míry místního zájmu o aktivní účast v politickém dění obce. Vyšší počet kandidátů na daný počet obyvatel může naznačovat širší politickou angažovanost a ochotu občanů podílet se na řízení a správě společných záležitostí v obci. Tento ukazatel tak lze považovat za pozitivní prvek, který přispívá k lepší kvalitě politického života v dané obci.

6.6. Zaměstnanost a práce

Dimenze zaměstnanosti a práce zkoumá strukturu místní ekonomiky podle sektorů, zastoupení podniků různých velikostních kategorií, nezaměstnanost, nabídku pracovních míst a problematiku exekucí. Analýza ekonomické struktury ukazuje hlavní ekonomické aktivity v obci a podíl aktivních podniků. Zastoupení podniků zohledňuje drobné podnikání

a přítomnost hlavních zaměstnavatelů. Nezaměstnanost je analyzována s ohledem na citlivé skupiny obyvatel. Nabídka pracovních míst je rozdělena podle požadovaného vzdělání. Poslední skupina indikátorů se zabývá exekucemi, včetně struktury věřitelů a chování dlužníků.

Z hlediska kvality života je pozitivní vyšší podíl aktivních podniků, zpracovatelského průmyslu a služeb, nižší nezaměstnanost a vyšší nabídka pracovních míst. Vyšší počet zaměstnavatelů je také hodnocen pozitivně bez ohledu na velikost podniku.

6.6.1. Podniky

V této skupině figurují čtyři indikátory, podniky v priméru, sekundéru a terciéru. Vyšší podíl podniků v sekundéru a terciéru značí vyšší životní úroveň, a tedy i vyšší kvalitu života, u priméru je to naopak a vysoké hodnoty podílu poukazují na nižší kvalitu života.

Čtvrtou skupinou jsou aktivní podniky, podíl aktivních podniků na registrovaných podnicích je důležitým ukazatelem ekonomické aktivity v obci. Čím vyšší je tento podíl, tím více podniků ve skutečnosti vyvíjí ekonomickou činnost, což může naznačovat větší životaschopnost a prosperitu místní ekonomiky.

6.6.2. Živnostníci

Počet živnostníků na 100 obyvatel obce v ekonomicky aktivním věku je důležitým ukazatelem živostnosti a podnikatelské aktivity v dané lokalitě. Vyšší počet živnostníků naznačuje živou podnikatelskou scénu, což může přispívat k pestrosti nabídky místních výrobků a služeb, posilovat místní ekonomiku a také podporovat komunitní vazby v obci.

6.6.3. Podniky bez zaměstnanců a jejich vývoj

Prvním indikátorem je počet podniků bez zaměstnanců na 1000 obyvatel je dalším ukazatelem podnikatelské aktivity v dané lokalitě. Tento ukazatel se zaměřuje specificky na podniky bez zaměstnanců, což mohou být například živnostníci nebo malé firmy s jedním či žádným zaměstnancem. Vyšší počet těchto podniků naznačuje živou podnikatelskou scénu a zájem obyvatel o podnikání na vlastní pěst, což může přispívat k ekonomické aktivitě a diverzifikaci místní ekonomiky.

Druhým je jejich vývoj v letech 2009 až 2018, pokud takovýchto podniků ubývalo, kvalita života se v obci snižuje a naopak.

6.6.4. Podniky se zaměstnanci a jejich vývoj

V tomto odvětví nalezneme hned tři indikátory, první dva se týkají podniků s jedním až devíti zaměstnanci. Jedná se o počet takovýchto podniků na 1000 obyvatel, čím vyšší hodnota, tím větší je ekonomická aktivita v obci a tím je život v obci kvalitnější, naopak nízké hodnoty signalizují zhoršenou kvalitu života. Na tento indikátor navazuje vývoj těchto podniků, který funguje stejným principem, jako vývoj u podniků bez zaměstnanců.

Poslední skupinou jsou podniky nad 250 obyvatel, opět se řídíme systémem přepočtu na 1000 obyvatel, vyšší hodnoty znovu signalizují vyšší ekonomickou aktivitu v obci a tím pádem i vyšší kvalitu života.

6.6.5. Nezaměstnanost a její vývoj

Míra nezaměstnanosti ukazuje průměrný stupeň nezaměstnanosti v letech 2014 až 2018, vyjádřený jako podíl uchazečů o práci na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel obce.

Druhým indikátorem je vývoj právě zmíněné nezaměstnanosti. Hodnota ukazatele udává odhadovanou roční změnu v procentech. Měří sklon, který nám pomáhá zjistit, zda se nezaměstnanost v daném období snižovala či zvyšovala a jak rychlým tempem. Čím nižší je hodnota ukazatele, tím rychleji se nezaměstnanost snižovala nebo zvyšovala. Klesající nezaměstnanost je pozitivním faktorem kvality života.

6.6.6. Volná místa

Počet volných míst ukazuje průměrný počet pracovních pozic, které byly v obci k dispozici v roce 2018 podle nabídek Ministerstva práce a sociálních věcí. Tento údaj je vyjádřen jako počet volných pracovních míst na tisíc ekonomicky aktivních obyvatel.

6.6.7. Sociálně vyloučené lokality

Tento ukazatel vyjadřuje podíl obyvatel obce, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách. Čím vyšší je tento podíl, tím negativněji je hodnocena sociální situace v dané lokalitě.

6.6.8. Osoby v exekuci a jejich počet na hlavu

Tento první ukazatel vyjadřuje podíl obyvatel obce, kteří jsou v exekuci, ve srovnání s celkovou populací obce. Čím vyšší je tento podíl, tím negativněji je hodnocena finanční situace a stabilita obyvatelstva v dané lokalitě.

Druhý ukazatel týkající se exekucí je jejich počet na hlavu v obci. vyjadřuje průměrný počet exekucí, které připadají na jednu zadluženou osobu. Čím vyšší je tento průměrný počet, tím více naznačuje rizikové finanční chování a obtíže spojené s exekučními řízeními. Vyšší hodnota tohoto ukazatele je tedy hodnocena negativně z hlediska finanční stability a životní kvality v dané obci.

6.6.9. Medián exekuční jistiny

Tento indikátor představuje střední hodnotu nesplacené finanční částky, která byla původně poskytnuta jako půjčka. Čím vyšší je tato hodnota, tím větší je pravděpodobnost, že oddlužení bude problematické. Protože vyšší hodnota mediánu exekuční jistiny naznačuje obtíže s dluhovým řešením, je tato skutečnost hodnocena jako negativní faktor.

6.7. Příjem a bohatství

Podrobný pohled na ekonomickou situaci obce zahrnuje dimenzi příjmů, která analyzuje dostupné finanční prostředky obce a jejich zdroje, stejně jako schopnost obce efektivně tyto prostředky využít. Tato dimenze také ukazuje ekonomickou aktivitu obyvatel. Mapuje nejen zdroje a výši obecních příjmů, ale i schopnost obcí realizovat investice do rozvoje na základě dostupných prostředků. Stav majetku obce a její příjmy poskytují informace o možnostech získávání dalších prostředků pro provoz a rozvoj. Analýza daňových příjmů slouží jako nepřímý ukazatel ekonomické aktivity občanů, ať už v oblasti drobného podnikání nebo

zaměstnanecké činnosti. Dimenze také zahrnuje platební bilanci obce a míru zadlužení, celkem obsahuje dvanáct jednotlivých indikátorů.

Vyšší příjmy, bez ohledu na jejich zdroj, jsou obecně považovány za pozitivní pro kvalitu života v obci. Pozitivně hodnotíme i vyšší míru investic, protože svědčí o snaze obce dále se rozvíjet. Vysoké běžné výdaje mohou naznačovat vysokou úroveň poskytovaných služeb (např. mateřská škola zvyšuje výdaje obce, ale je výhodou pro obyvatele s dětmi), ale mohou také znamenat nehospodárnost. Příjmy i výdaje je nutné hodnotit v kontextu jejich zdrojů (např. rozprodávání obecního majetku může krátkodobě zvýšit příjmy, ale dlouhodobě nemusí být výhodné) a v kontextu účelnosti výdajů. I když půjčka může být efektivním nástrojem pro rozvoj obce, vysokou míru zadlužení a s tím spojené vysoké náklady na správu dluhu považujeme za negativní jev.

6.7.1. Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy ukazují, kolik peněz obec ročně v průměru v letech 2010 až 2019 byla schopna zahrnout do příjmů kapitálového rozpočtu na jednoho obyvatele. Tento ukazatel reflektuje schopnost obce získávat prostředky na dlouhodobé investice. V některých případech však může také znamenat neodůvodněné rozprodávání obecního majetku.

6.7.2. Dlouhodobý hmotný majetek

Dlouhodobý hmotný majetek na osobu, jako průměrná hodnota z let 2009-2018, ukazuje vykázanou hodnotu hmotného vlastnictví obce, zejména v oblasti nemovitostí, přepočtenou na jednoho obyvatele. Hmotné vlastnictví poskytuje obci možnost efektivně realizovat plánovanou politiku, ať už přímým využitím nemovitostí, jejich pronájmem k zajištění dalších příjmů, nebo využitím těchto aktiv jako zajištění pro investiční úvěry.

6.7.3. Příjmy z vlastní činnosti

Příjmy z vlastní činnosti zahrnují prostředky získané z podnikání obecních společností. Vyšší úroveň tohoto indikátoru ukazuje, že obec je podnikatelsky aktivní a vlastní nebo má podíly ve společnostech poskytujících služby na jejím území. Vlastní příjmy zvyšují ekonomickou nezávislost obce, ale podnikání také přináší rizika, jako pokrytí ztrát. Obec by

neměla nahrazovat roli soukromých podnikatelů. Tento indikátor ukazuje, kolik korun obec získala průměrně na jednoho obyvatele ročně v letech 2009 až 2018.

6.7.4. Investiční nákupy

Investiční nákupy zahrnují kapitálové výdaje obce na nemovitosti, novou výstavbu a potenciální akcie či podíly. Vyšší úroveň těchto výdajů signalizuje větší hospodářskou aktivitu obce, například v oblasti nových bytových projektů. Je zajímavé porovnání těchto výdajů s kapitálovými příjmy, které ukazují průměrnou částku, kterou obec investuje na jednoho obyvatele ročně v letech 2009 až 2018.

6.7.5. Daně

V této daňové sekci se nachází hned čtyři indikátory. Prvním je daň z příjmu právnických osob placená obcí. Na jednoho obyvatele představuje příjem obce z daně, který pochází ze zdanění příjmů právnických osob zřizovaných obcemi. V takovém případě obec obdrží 100 % odvedené daně. Hodnota ukazuje, kolik korun obec tímto způsobem získala průměrně na jednoho obyvatele za rok v letech 2009 až 2018. Vyšší hodnota naznačuje větší podnikatelskou aktivitu obce.

Druhým indikátorem je daň z nemovitosti. Tyto výnosy z daně ukazují, kolik korun obec získala průměrně na jednoho obyvatele za rok v letech 2009 až 2018. Jedná se o stoprocentní daňový příjem obce, což znamená, že obec obdrží celý výnos daně bez podílu státu. Tato daň je jedinou, kterou obec může částečně ovlivnit změnou daňového koeficientu. Vyšší úroveň tohoto indikátoru může naznačovat větší příjmy obce z důvodu její velikosti, vyššího podílu nemovitostí v soukromém vlastnictví na počet obyvatel obce, nebo díky daňové politice obce.

Poslední dva indikátory se týkají daní z příjmů fyzických osob, a to osob samostatně výdělečně činných a závislých osob. Oba indikátory jsou průměrovány za roky 2018 a 2019. S rostoucí hodnotou těchto indikátorů roste i kvalita života v obci. Důvodem je vyšší počet malých podnikatelů a dostatek pracovních pozic a vyšší příjmová úroveň.

6.7.6. Rozpočtové saldo

Saldo rozpočtu obce na jednoho obyvatele ukazuje roční bilanci hospodaření obce v přepočtu na jednoho obyvatele. Kladný výsledek naznačuje přebytek, kdy jsou příjmy vyšší než výdaje, zatímco záporný výsledek signalizuje, že příjmy jsou nižší než výdaje. Tento údaj je důležité posuzovat v kontextu s výší dluhové služby obce.

6.7.8. Dluhová služba

Dluhová služba na jednoho obyvatele vyjadřuje částku, kterou obec ročně vydává na splácení dluhu na jednoho obyvatele. Příliš vysoké náklady na dluhovou službu mohou omezit investiční aktivity a pokrytí běžných výdajů obce. Maximální hranice zadlužení obcí je dle zákona o rozpočtové odpovědnosti (23/2017 Sb.) stanovena na 60 % průměrných příjmů za poslední 4 roky.

6.7.9. Podíl investic

Podíl investic na výdajích obce vyjadřuje částku, kterou obec vynaložila na investiční výdaje na jednoho obyvatele, jako například nákup nemovitostí nebo podílů ve společnostech. Vyšší podíl investic naznačuje, že obec alokuje z rozpočtu prostředky nejen na běžné hospodaření, ale také na rozvoj, jako je oprava a zhodnocení majetku či výstavba bytů.

6.7.10. Dotace

Odhadovaná finanční částka na osobu a rok, kterou obce získaly z EU v období 2014 až 2020, zahrnuje pouze projekty, kde je obec uvedena jako příjemce finančních prostředků.

6.8. Vzdělání

Dimenze vzdělání zkoumá současné vzdělání obyvatel, dostupnost vzdělání v různých stupních a jeho kvalitu. Vzdělání hraje klíčovou roli pro celkový rozvoj oblasti, zachování demografických ukazatelů, ekonomickou konkurenceschopnost a rozvoj místních vazeb. Indikátory se zaměřují na čtyři hlavní oblasti vzdělávání: složení obyvatelstva podle dosažené úrovně vzdělání, nabídku středoškolského vzdělání a jeho dostupnost, kvalitu středních škol a kapacitu mateřských a základních škol.

Všeobecně platí, že vyšší úroveň vzdělání přispívá k vyšší kvalitě života. Studie naznačují, že jedinci s vyšším vzděláním jsou obvykle aktivnější, a to má vliv na ekonomický a komunitní život. Úroveň vzdělání ovlivňuje také zájem o veřejné záležitosti a politický život, což může zvýšit míru veřejné kontroly místních zastupitelstev.

6.8.1. Kapacita základních a mateřských školek

Tato skupiny je rozdělena dle typu školy na dva indikátory, v obou indikátorech se shodně pracuje s věkovou skupinou obyvatelstva pod patnáct let. Shodují se i ve vlivu na kvalitu života v obci, rostoucí hodnoty kapacit v těchto institucích je hodnocen pozitivně.

6.8.2. Nejvyšší dosažené vzdělání

V tomto oddíle je skupina obyvatelstva rozdělena na 4 skupiny. Obyvatelstvo se základním, středním bez maturity, středním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Každý stupeň vzdělání značí jeden indikátor. Získání maturitní zkoušky rozděluje skupiny na dvě podskupiny. Vzdělání bez maturitní zkoušky je považováno za faktor snižující kvalitu života a vzdělání s maturitou a vyšší naopak kvalitu života zvyšuje. Je to z důvodu možného karierního růstu a pracovních nabídek. U každého indikátoru se pracuje s podílem osob s určitým dosaženým vzděláním k celkové populaci obce.

6.8.3. Nabídka a dostupnost středních škol

Nabídka středních škol v naší obci uvádí počet středoškolských oborů ať už přímo v obci nebo v dosažitelné vzdálenosti do 45 minut. Více oborů v dostupné vzdálenosti je pro nás v obci velkým pozitivem, protože studenti mají možnost vybírat si střední školu a možnost dojíždění může zvýšit jejich touhu zůstat v obci i v dospělosti.

Kromě tohoto faktu, dojezdová doba veřejnou dopravou odhaduje, kolik minut trvá dojezd k nejbližší střední škole, buď přímo, pokud nemáme v obci školu, nebo když je škola v obci, tak dobu dojezdu po obci. Obtížnější dostupnost školy vnímáme jako faktor, který snižuje kvalitu života.

6.8.4. Výsledky maturit z českého jazyka

Průměrná úspěšnost v maturitě z českého jazyka ukazuje, jak jsou studenti v naší obci umístěni v porovnání s ostatními ve zkoušce z češtiny. Tento údaj zahrnuje průměrné percentilní umístění studentů za pětileté období od roku 2013 do 2017. Vyšší hodnoty této úspěšnosti jsou obvykle spojeny s obcemi, kde se nacházejí gymnázia, což signalizuje lepší kvalitu středního školství v naší obci.

6.9. Zdraví

Oblast zdraví zkoumá současný zdravotní stav populace v naší obci, včetně naděje dožití a příčin úmrtí. Data v této oblasti jsou obvykle nedostupná pro jednotlivé obce, protože jsou citlivá z hlediska sociálního. Tyto údaje jsou proto nahrazeny informacemi poskytovanými pro úroveň ORP nebo okresů. I přes tuto nedostupnost nám získané údaje umožňují srovnání situace napříč celou republikou a poskytují základní představu o stavu zdraví. Ukazatele v této oblasti se dělí do skupin podle dostupnosti služeb, naděje dožití a příčin úmrtí.

Zdravotní péče má za cíl zajištění dlouhého a kvalitního života, proto se zaměřujeme zejména na očekávanou délku dožití jako klíčový ukazatel zdravotní kvality. Zahraniční výzkumy ukazují, že zdravý životní styl a kvalitní péče mají větší vliv na délku dožití mužů. Rozdíl mezi dožitím mužů a žen nám tedy poskytuje informace o kvalitě lékařské péče a zdravotních návycích v populaci. Dále sledujeme dostupnost péče a hustotu zdravotních služeb, které jsou klíčové nejen pro zdravotní prevenci a léčbu, ale také pro každodenní život v obci, zejména pro specifické skupiny obyvatel, jako jsou děti a senioři.

6.9.1. Naděje dožití při narození

Ukazatel uvádí předpokládaný věk dožití ženy při narození a stejně tak i muže. Jedná se o odhadovaný věk, kterého se daná osoba dožije při současném demografickém trendu. Tento údaj je dostupný pouze pro úroveň obcí s rozšířenou působností, a ve všech obcích spadajících pod jednu obec s rozšířenou působností se tak zobrazí stejná hodnota. Vyšší délku dožití považujeme za indikaci vyšší kvality života.

6.9.2. Rozdíl v naději dožití

Ukazatel udává rozdíl v naději na dožití mužů a žen při narození, dostupný pouze pro úroveň obcí s rozšířenou působností. Ve všech obcích pod jednu obec s rozšířenou působností se zobrazuje stejná hodnota. Vhodný životní styl a kvalitní zdravotní péče snižují tento rozdíl, který považujeme za indikaci vyšší kvality života.

6.9.3. Úmrtí na novotvary

Ukazatel udává počet úmrtí na novotvary na tisíc obyvatel, průměr za 5 let. Tento údaj je dostupný pouze na úrovni okresů, takže ve všech obcích v jednom okrese se zobrazí stejná hodnota. Nižší počet těchto úmrtí považujeme za indikaci lepší kvality života.

6.9.4. Preventabilní úmrtí

První ukazatel udává podíl úmrtí na konkrétní diagnózy ovlivněné životním stylem a lékařskou prevencí. Seznam diagnóz vychází z upravené metodiky OECD a zahrnuje vybrané diagnózy kromě chorob oběhové soustavy, které jsou měřeny zvlášť. Úmrtí, kterým lze předcházet, zahrnují nesprávnou životosprávu a nedostatečnou zdravotní péči. Číslo představuje průměrný podíl na celkovém počtu úmrtí za 5 let. Tento údaj je dostupný pouze na úrovni okresů, takže ve všech obcích v jednom okrese se zobrazí stejná hodnota. Nižší podíl považujeme za indikaci lepší kvality života.

Podobně udává druhý z ukazatelů podíl úmrtí souvisejících s onemocněními oběhové soustavy, které OECD označila jako preventovatelné. Hodnota představuje průměrný podíl tohoto typu úmrtí za 5 let na celkovém počtu úmrtí. Tento údaj je dostupný pouze na úrovni okresů, takže ve všech obcích v jednom okrese se zobrazí stejná hodnota. Nižší podíl těchto úmrtí považujeme za indikaci lepší kvality života.

6.9.5. Důvody úmrtí

Ukazatel vyjadřuje počet úmrtí na choroby oběhové soustavy v poměru k tisíci žijícím obyvatelům. Průměrný počet těchto úmrtí za 5 let je dostupný pouze na úrovni okresů. Nižší hodnoty indikují lepší kvalitu života.

Další ukazatel zaznamenává počet úmrtí na choroby dýchací soustavy na tisíc obyvatel. Tento průměr za 5 let je dostupný pouze na úrovni okresů. Nižší počty těchto úmrtí signalizují vyšší kvalitu života.

Opětovně se zabýváme úmrtími na choroby oběhové soustavy na tisíc obyvatel. Průměrný počet úmrtí za 5 let je zjišťován na úrovni okresů. Nižší počty těchto úmrtí indikují vyšší kvalitu života.

Ukazatel vyjadřuje počet úmrtí z vnějších příčin, jako jsou úrazy nebo nehody, na tisíc obyvatel. Průměrný počet těchto úmrtí za 5 let je dostupný pouze na úrovni okresů. Nižší hodnoty tohoto ukazatele naznačují lepší kvalitu života.

6.9.6. Zdravotnické zařízení

Lékárny, stomatologie, ordinace specialistů, praktiků a pediatrů, všechny tyto ukazatele vyjadřují míru dostupnosti zdravotnických služeb v dané obci. Počet lékáren, stomatologů, specialistů, praktiků a pediatrů na tisíc obyvatel reflektuje různé aspekty lékařské péče, od obecné farmaceutické a stomatologické péče po specializovanou a primární zdravotní péči. Vyšší počty těchto zařízení a lékařů indikují širší dostupnost lékařských služeb a přispívají k celkové kvalitě života obyvatel.

6.10. Životní prostředí

Dimenze životního prostředí zkoumá vztah mezi člověkem a jeho okolím, které ovlivňuje náladu, denní rutinu a i zdraví populace. První aspekt metriky se zaměřuje na dostupnost zeleně v obci nebo její blízkosti a také na ekologickou kvalitu prostředí a diverzitu živočišných druhů. Druhý aspekt sleduje kvalitu ovzduší, a to imisní a emisní limity. Tyto ukazatele lze seskupit do dvou kategorií: první hodnotí kvalitu prostředí, zatímco druhá se týká opatření, která může obec přijmout. Vyšší koncentrace škodlivin jsou považovány za negativní vliv na kvalitu života, zatímco vyšší hodnoty ostatních ukazatelů naznačují lepší životní podmínky.

6.10.1. Zeleň v obci

Ukazatel zaznamenává, jak velká část katastru obce je pokryta zelení. Zelená plocha nabízí místa pro odpočinek, pomáhá udržovat ovzduší čisté a reguluje teplotu. Tím přispívá k příjemnému prostředí v obci.

6.10.2. Dostupnost chráněné krajinné oblasti

Ukazatel vyjadřuje průměrnou dojezdovou vzdálenost k pěti nejbližším chráněným krajinným oblastem. Kvalita životního prostoru v okolí obce je důležitá pro její obyvatele, odráží situaci ochrany přírody v regionu, definuje obecní krajinný charakter a poskytuje rekreační možnosti.

6.10.3. Přirozená přírodní stanoviště

Ukazatel vyjadřuje procentuální podíl přirozených přírodních stanovišť na katastru obce, což jsou oblasti s podobnými vlastnostmi jako přírodní biotopy. Kvalita této zeleně a diverzita živočišných a rostlinných druhů mohou být hodnoceny pomocí tohoto ukazatele.

6.10.4. Živočišné druhy

Ukazatel odhaduje počet živočišných druhů v katastru obce, což je klíčový indikátor ekologického bohatství daného prostředí. Druhová diverzita signalizuje rozmanitost a příjemné životní prostředí v obci.

6.11. Mezilidské vztahy

Dimenze mezilidských vztahů se zaměřuje na rodinné vztahy a komunitní činnost. Rodinné vztahy významně ovlivňují spokojenost obyvatel, zatímco aktivní a dobré vztahy v místní komunitě posilují místní vazby a také přispívají k individuální spokojenosti. Měření této dimenze je obtížné, ale lze se soustředit na některé ukazatele. Tyto ukazatele zahrnují volnočasové aktivity a přítomnost organizací podporujících setkávání a spolupráci obyvatel, jako je členství v spolcích, sportovních aktivitách nebo tradičních sdruženích typu Sokol či charitativních organizacích. Dalším ukazatelem jsou klíčové události v životě obyvatel,

například rozvodovost a její vztah ke sňatečnosti. Vyšší počet sportovců a členů sdružení zlepšuje kvalitu života, zatímco vyšší rozvodovost ji zhoršuje.

6.11.1. Sportovci

Ukazatel udává počet sportovců registrovaných Českou unií sportu v obci na tisíc obyvatel. Organizovaný sport přispívá ke zdraví, relaxaci a posiluje místní vazby. Vysoký počet sportovců je proto vnímán pozitivně.

6.11.2. Charita

Tento ukazatel vyjadřuje počet spolků, které jsou součástí Charity ČR, na tisíc obyvatel v obci. Aktivní účast obyvatel v charitativních spolcích přispívá ke kvalitě života v obci, podporuje budování místních vazeb a posiluje sociální soudržnost.

6.11.3. Sokol

Tento ukazatel vyjadřuje počet spolků Sokola na tisíc obyvatel v obci. Aktivní účast obyvatel v tělocvičných aktivitách Sokola přispívá ke kvalitě života v obci a podporuje budování místních vazeb.

6.11.4. Rozvody na obyvatele

Tento ukazatel uvádí, kolik spolků Sokola připadá na tisíc obyvatel v dané obci. Zúčastňování se tělocvičných aktivit Sokola je pro městský život klíčové, neboť pomáhá vytvářet místní pouta a zlepšuje kvalitu života v komunitě.

6.11.5. Interrupce

Interrupce jsou vyjádřeny jako počet provedených zákroků na tisíc obyvatel obce, vycházející z průměru za léta 2014 až 2018. Vyšší hodnoty tohoto ukazatele jsou považovány za nepříznivé z hlediska kvality života.

6.11.6. Spolky

Tento ukazatel vyjadřuje počet registrovaných členů zapsaných spolků na tisíc obyvatel v obci. Dobrovolnická činnost hraje významnou roli při budování místních vazeb a přispívá

k celkové kvalitě života v obci. Možnost aktivního zapojení a rozvoje zájmů přímo v místě bydliště je klíčová pro spokojený život; vyšší počet členů spolků je v tomto ohledu vnímán pozitivně.

7. Metodika

Databáze kvality života kombinuje různé datové zdroje, které pokrývají různé aspekty života v obcích. Tyto zdroje byly pečlivě vybrány a shromážděny, aby umožnily důkladné prozkoumání a porovnání životních podmínek v různých obcích. Celkem obsahuje kolem 160 ukazatelů rozdělených do 11 oblastí, přičemž pro každou oblast je vytvořen složený indikátor, který hodnotí její celkovou úroveň. Databáze nabízí nejen výsledky pro jednotlivé obce, ale také celkový přehled ukazatelů.

Rovněž databáze umožňuje získat unikátní data o konkrétních obcích, zhodnotit je ve vztahu k celkové situaci v České republice a posoudit jejich stav v kontextu regionu pomocí map v sekci Dimenze hodnocení. Dále umožňuje vyhledávat a porovnávat jednotlivé obce mezi sebou. Je užitečná pro identifikaci konkrétních problémů v obci, což umožňuje provést hlubší analýzu příčin. Pomáhá srovnat místní vnímání situace s reálnými daty a situací v jiných obcích. Dále umožňuje najít obce v okolí, které mohou sloužit jako příklady a zdroje inspirace. Získaná data podporují rozhodování tím, že poskytují podklady, a hodnocení obce v jednotlivých kategoriích usnadňuje stanovení priorit rozvoje.

Pro práci s hodnocením obcí nejprve zadejte jméno konkrétní obce v sekci Hodnocení obcí a poté si postupně zobrazte hodnocení v jednotlivých ukazatelích. V sekci Dimenze hodnocení lze nalézt zobrazení různých dimenzí a indikátorů napříč republikou. Přístupujte k údajům kriticky, jelikož databáze byla sestavena pro mnoho obcí a nemusí zohledňovat konkrétní detaily. Situace v obci se mohla změnit, nebo mohou být data ovlivněna přechodnými situacemi, jako je například objížďka. Vzhledem k tomu, že data byla sesbírána v určitém čase, mohou se údaje, zejména ceny, časem měnit a měly by být chápány jako trendy (například jestli jsou pozemky v obci dražší než je průměr).

Databáze obsahuje různé datové zdroje a jednotlivé ukazatele využívají data naměřená přímo v obcích. Ukazatele tak prezentují kompletní data získaná za danou obec a nejsou založena na výběru vzorků. V několika případech nebylo možné získat data na úrovni

obcí, a proto byla použita data z vyšších samosprávných celků, například úroveň ORP pro činnost HZS nebo naděje dožití při narození. Tyto údaje vždy zahrnují celou populaci, nikoli jen její výběr. Zaměření na úroveň obcí může být limitující při měření kvality některých aspektů života, protože znemožňuje využití informací z výběrových výzkumů veřejného mínění.

Ukazatele byly konstruovány podle několika pravidel pro správnou interpretaci. Mají konkrétní rozměr a umožňují srovnání mezi obcemi na základě hodnot. Je třeba hodnotit, zda vyšší míra jevu je pozitivní nebo negativní pro kvalitu života, například vyšší koncentrace znečištění. Ukazatele byly vybrány tak, aby rozlišovaly situaci v jednotlivých obcích a odhalovaly klíčové nedostatky nebo rizika, například dostupnost vodovodu nebo riziko povodní. Pro zvýšení robustnosti některých ukazatelů byl využit průměr z delšího časového období, čímž se omezil vliv jednotlivých událostí na malé obce. Ukazatele musí být dostupné pro většinu obcí a vycházet z hodnot získaných přímo pro danou obec.

Pro tvorbu složených indikátorů byla z ukazatelů v každé oblasti kvality života vybrána podskupina, která slouží k hodnocení kvality života v konkrétní oblasti v jednotlivých obcích. Konstrukce složeného indikátoru probíhala v několika krocích, zahrnující návrhy ukazatelů a jejich hodnocení, transformaci ukazatelů směrem k normálnímu rozložení, ořez extrémních hodnot, normování, vážení hodnotiteli, agregaci součtem, normování a stanovení mezní hranice pro přípustný podíl chybějících hodnot. Robustnost a externí validita složených indikátorů byla ověřována testováním korelací dosažených hodnot a pořadí obcí a porovnáním výsledků více agregačních metod, přičemž validita byla ověřena v rámci případových studií v jednotlivých obcích. (Databáze kvality života)

8. Databáze kvality života v Božejově

Databáze kvality života se vypočítává pro každou obec v České republice bez rozdílu. Výjimkou tedy není ani zájmová obec Božejov. Populace městysu byla v roce 2020 celkem 633 obyvatel, řadí se tedy do kategorie obcí s populací nižší, než tisíc obyvatel.

V každé dimenzi nalezneme dvě hodnoty výsledků. První hodnotou je získaný počet bodů, nejvyšší možný zisk je 100 bodů a nejnižší je 0. Čím vyšší bodovou hodnotu obec získá, tím vyšší je kvalita života v dané dimenzi. Druhou hodnotou je percentil, ten

představuje pomyslný žebříček obcí, která mají do tisíce obyvatel. Výsledky obce Božejov jsou znázorněny v následující tabulce.

Dimenze databáze kvality života v Božejově		
Dimenze	Bodů	Percentil
Demografie	39,8	30 %
Bezpečnost	40,4	13 %
Bydlení	58,1	70 %
Infrastruktura a vybavenost obce	44,9	54 %
Občanská angažovanost a dobré vládnutí	47,9	51 %
Zaměstnanost a práce	52,7	56 %
Příjem a bohatství	35,1	58 %
Vzdělání	60,5	77 %
Zdraví	49	80 %
Životní prostředí	56	69 %
Mezilidské vztahy	58,9	79 %
Zdroj: Databáze kvalita života		

Tabulka 2 Dimenze databáze kvality života

Z tabulky lze vyčíst, že Božejov se nachází nad padesátiprocentní hranicí percentilu v 9 z 11 dimenzí. Zmíněná čísla ukazují na velmi dobré postavení městyso v celostátním žebříčku a na vyšší kvalitu a úroveň života. Nutno dodat, že ve stejné kategorii se mohou nacházet i obce s velmi malou populací, kterou v některých dimenzích mohou mít nevýhodu. Nejlépe se Božejov umístil v dimenzi zdraví a mezilidských vztahů, kdy dosáhl na percentil vyšší než 75 %, nejhůře dopadla dimenze bezpečnosti s percentilem pouhých 13 %.

9. Případová studie

Pro sestavení Hrubého národního štěstí bylo nutné nasbírat data od samotných obyvatel městyso Božejov. Pro tyto účely byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Dotazník byl autorem zkonstruován dle zásad pro kvantitativní výzkum. Metodou pro výběr vzorku obyvatelstva byl zvolen náhodný výběr. Náhodný výběr byl autorem zvolen z důvodu malého počtu obyvatel obce. Populace Božejova byla v době výzkumu 633 obyvatel a pokud by byla zvolena jiná metoda, bylo by velmi obtížné získat relevantní data z jednotlivých věkových skupin.

9.1. Dotazníkové šetření

Dotazník byl sestaven na základě již aplikovaných změn, které byly použity při případové studii ve Velkém Meziříčí v roce 2015. Změny původního bhútánského indexu hrubého národního štěstí jsou znázorněny ve dvou následujících tabulkách. (Teichmann, 2015)

Dimenze bhútánské verze indexu	Dimenze české verze indexu
Psychická pohoda	Zdraví a psychická pohoda
Zdraví	Vzdělání a kultura
Využití času	Životní prostředí
Vzdělání	Životní úroveň a využití času
Kulturní rozmanitost a odolnost	Vitalita komunity
Dobré vládnutí	Dobré vládnutí
Vitalita komunity	
Ekologická rozmanitost a odolnost	
Životní standard	

Tabulka 3 Úprava hrubého národního štěstí pro české prostředí

Tabulka vyobrazuje ztenčení původních devíti dimenzí na šest. Každá dimenze následně obsahuje deset indikátorů, celkem tedy 60. Jednotlivé dimenze i proměnné byly nastaveny tak, aby měly stejnou váhu. Respondenti každému indikátoru přiřazovali hodnoty od nuly do pěti, kde nula znamenala nesouhlas s daným tvrzením a pět úplný souhlas. Maximálně bylo možné dosáhnout 300 bodů. Kompletní seznam s otázkami použitými v dotazníku se nachází v přílohách na konci této práce.

9.2. Sběr dat

V Božejově se dotazníku zúčastnilo celkem 82 respondentů, vzhledem ke konstrukci otázek, byla spodní věková hranice pro účast v dotazníkovém šetření nastavena na patnáct let. Některé otázky dotazníku, zejména mířené na finance a práci by byly pro mladší obyvatele nerelevantní. Horní věková hranice pro dotazník nebyla. Z těchto důvodů byly vyřazeny tři odevzdané dotazníky, celkový počet respondentů je tedy 79. Autorem byla nastavena hranice alespoň 10 % populace, ta byla splněna, vzorek odpovídá 12,5 % populace Božejova.

Samotný sběr dat probíhal pomocí dvou možností, první byl vytištěný dotazník a druhou online dotazník. Respondenti byly oslovováni během dvou dnů na ulicích městysu. Autor využil především míst s hustším pohybem obyvatelstva, tedy náměstí, místní sportovní a školní areál. Autor se setkal s ochotou obyvatelstva, kdy dotazníky brali i pro své partnery. Respondenti mohli dotazník vyplňovat buďto na místě s autorem nebo si mohli dotazník odnést do svých domovů. Vyplněné dotazníky byly třetí a poslední den šetření odevzdány na příslušnou adresu. Nabízena byla taktéž možnost vyzvednutí dotazníku u samotných respondentů, těchto tištěných dotazníků bylo 28. Více obyvatel si zvolilo možnost vyplňovat dotazník online. Pro tento účel byl autorem vytvořen odkaz, který obyvatelům Božejova rozeslal a taktéž byl na místní informační tabuli.

9.3. Výpočet Hrubého národního štěstí

Výpočet indexu Hrubého národního štěstí probíhá ve dvou fázích. Prvním krokem je identifikace skupin obyvatel, které přesáhly mezní hodnotu a považují se za šťastné ve svém životě. Mezní hodnota, která odděluje dosažení štěstí v dané dimenzi, byla stanovena na 66 % v souladu s bhútánskou metodikou. Pokud respondent v dané dimenzi dosáhne této či vyšší hodnoty, je považován za šťastného. Následně, pokud respondent dosáhne štěstí ve dvou třetinách a více dimenzích, je považován za šťastného či spokojeného se svým životem. Druhým krokem je výpočet číselné hodnoty indexu. Výsledek se pohybuje na stupnici od nuly do jedné. Nula znamená, že populace je zcela nespokojena se svým životem a lidé se necítí šťastni, naopak hodnoty blížíci se číslu jedna znamenají, že lidé jsou šťastni a považují svůj život v daném regionu za pozitivní a naplněný. Index byl navržen tak, aby zohledňoval pobídky politiky na zvyšování štěstí. Výpočet se zaměřuje na zvyšování štěstí u lidí, kteří jsou zatím nespokojeni se svou kvalitou života. Kalkulace indexu se tedy zaměřuje na nedostatky. Tento postup znamená, že pokud jsou nedostatky v životě lidí odstraněny, index se zvýší (Ura , 2012).

Pro výpočet indexu byl použit následující vzorec.

$$\text{Hrubé národní štěstí} = 1 - (H \times A)$$

H představuje podíl respondentů, kteří jsou dle výše uvedených podmínek považováni za nešťastné, nedosáhli hranice 66 % ve čtyřech a více dimenzích. A představuje šíři

nedostatku, tím se rozumí průměrný počet dimenzí, ve kterých se respondenti nedostali za hranici 66 %, do tohoto průměru se započítávají pouze respondenti, kteří jsou považováni za nešťastné.

V případové studii Božejova se do kategorie nešťastných dostalo celkem 19 respondentů, kteří představují 24,1 % ze všech oslovených. Hodnota H se tedy rovná 0,241. Do výpočtu hodnoty A vstupuje devatenáct respondentů, celkový počet dimenzí, ve kterých odpovídali je 114. Nespokojeni byli v 69 dimenzích, procentuálně tedy v 60,5 % z nich. Hodnota A se rovná 0,605.

$$\text{Hrubé národní štěstí} = 1 - (0,241 \times 0,605)$$

Výsledná hodnota Hrubého národního štěstí se po zaokrouhlení rovná 0,854.

9.4. Výsledky případové studie

V této kapitole bude ukázána sekvence tabulek, které analyzují výsledky v jednotlivých dimenzích na základě dodatečných dat o respondentech. Mimo přímé otázky k výpočtu Hrubého národního štěstí byli respondenti dotazováni na pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání, délku života v obci, rodinný stav a příjem.

Pro první srovnání se nabízí rozdělení dle pohlaví. Ze všech respondentů nikdo neuvedl možnost jiné pohlaví, nalezneme zde tedy dvě skupiny, 42 žen a 37 mužů.

	Muži	Ženy
Nespokojených	9	10
Zdraví a psychická pohoda	71 %	70 %
Vzdělání a kultura	77 %	77 %
Životní prostředí	82 %	84 %
Životní úroveň a využití času	74 %	73 %
Vitalita komunity	73 %	72 %
Dobré vládnutí	69 %	68 %

Tabulka 4 Porovnání výsledků mužů a žen

Na první pohled je zřejmé, že výsledky u obou pohlaví jsou velmi podobné, neliší se více než o dvě procenta. V počtu nespokojených mají ženy o jednoho obyvatele více. Nejlepší výsledky obě skupiny zaznamenaly v dimenzi životního prostředí, nejhůře naopak u obou dopadla dimenze dobrého vládnutí.

Dalším rozdělení je dle věkových skupin, skupiny byli nastaveny tak, aby zastoupení ve skupinách bylo podobné. Respondenti byli rozděleni do čtyř věkových skupin, nejmladší skupina zahrnuje respondenty od 15 do 35 let, další je 36 až 50 let, dále 51 až 65 a poslední skupinou jsou respondenti nad 66 let.

	15 až 35 let	36 až 50 let	51 až 65 let	66 let a více
Nespokojených	6	8	0	5
Zdraví a psychická pohoda	69 %	69 %	76 %	68 %
Vzdělání a kultura	70 %	76 %	86 %	77 %
Životní prostředí	79 %	81 %	85 %	86 %
Životní úroveň a využití času	68 %	70 %	80 %	76 %
Vitalita komunity	66 %	67 %	76 %	78 %
Dobré vládnutí	71 %	66 %	70 %	67 %

Tabulka 5 Rozdělení do věkových kategorií

Stejně jako u rozdělení dle pohlaví, nenalezneme markantní rozdíly mezi jednotlivými dimenzemi. Rozdíl nastává v počtu nespokojených neboli nešťastných, všech 19 se

rozdělilo do prvních dvou a do poslední skupiny. Kategorie 51 až 65 let neobsahuje žádného nespokojeného respondenta, taktéž má nejvyšší procentuální výsledek v pěti ze všech dimenzí. Pouze v dimenzi dobrého vládnutí nezískala tato skupiny nejvyšší hodnotu.

Dalším faktorem je nejvyšší dosažené vzdělání, ve kterém měli respondenti na výběr z 5 základních dosažitelných vzdělání.

	Základní	S výučním listem	S maturitou	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské
Zastoupení	12	24	16	4	23
Nespokojených	4	8	4	0	3
Zdraví a psychická pohoda	69 %	69 %	76 %	68 %	68 %
Vzdělání a kultura	70 %	76 %	86 %	77 %	77 %
Životní prostředí	79 %	81 %	85 %	86 %	86 %
Životní úroveň a využití času	68 %	70 %	80 %	76 %	76 %
Vitalita komunity	66 %	67 %	76 %	78 %	78 %
Dobré vládnutí	71 %	66 %	70 %	67 %	67 %

Tabulka 6 Rozdělení dle nejvyššího dosaženého vzdělání

Z výše uvedené tabulky lze vyčíst, že naopak od dvou předchozích tabulek se od sebe výsledné hodnoty odlišují. Největší rozdíl nalezneme v dimenzi vzdělání a kultura. Respondenti s maturitou dosáhli na 86 % spokojenosti, zatímco ti se základním pouze na 70 %. Rozdíl tedy činí 16 %. Konstatovat lze i snižující se počet nespokojených neboli nešťastných s rostoucím stupněm dosaženého vzdělání.

10. Diskuse

Tato kapitola je zaměřena na srovnání výsledků případové studie s dalšími, stejně provedenými šetřeními ve čtyřech dalších městech České republiky. Dále se zaměřuje na jednotlivé dimenze a jejich indikátory, které budou zkoumány ve vztahu s Databází kvality života. Taktéž výsledky hrubého národního štěstí a výsledky z již zmiňované databáze.

10.1. Hrubé národní štěstí v Českých reáliích

V roce 2015 proběhlo na základě práce od Mgr. Jiřího Teichmana a doc. RNDr. Pavla Nováčka CSc. dotazníkové šetření v dalších čtyřech českých obcích. Autoři metodiky pro české prostředí ho společně aplikovali v obci Velké Meziříčí. V dalších třech obcích pokračoval pan magistr sám. Výsledky obcí jsou znázorněny v následující tabulce.

Obec	Počet obyvatel	Počet respondentů	Počet nešťastných	Hrubé národní štěstí
Božejov	633	79	19	0,854
Broumov	7649	100	77	0,47
Ostroměř	1381	100	53	0,657
Trutnov	30811	100	60	0,62
Velké Meziříčí	11567	100	54	0,651

Zdroje dat: Český statistický úřad,
Alternativní indikátory kvality života se zaměřením na koncept hrubé národní štěstí, 2016

Tabulka 7 Hrubé národní štěstí v Českých reáliích

V tabulce se nachází vybraná data obcí, ve kterých bylo provedeno šetření, celkově je těchto obcí 5 v celé České republice. Pokud by tabulka měla být žebříčkem, na základě výsledků indexu, pouze by si pozice vyměnilo Velké Meziříčí a Trutnov. Čtyři obce, ve kterých se výzkum uskutečnil v roce 2015 se pohybují v rozmezí 0,45 až 0,7. Index hrubého národního štěstí se pohybuje mezi 0 a 1, přičemž hodnota 1 je nejšťastnější hodnota. Božejov je osamocený s hodnotou 0,854, nejbližší je Velké Meziříčí. Rozdíl mezi prvním a posledním 0,384.

Jak lze z tabulky vyčíst, počet obyvatel nikterak nekoreluje s výslednou hodnotou indexu. Zajímavé hodnoty nalezneme v počtu nešťastných respondentů, zatímco v každém výzkumu z roku 2015 nalezneme hodnoty vyšší než 50 % dotázaných, tak Božejov je osamocený s necelou čtvrtinou nešťastných. V Broumově dokonce vyšlo 77 % respondentů jako nešťastní.

10.2. Hrubé národní štěstí a Databáze kvality života

V této kapitole následuje srovnání dimenzí indexů, zmíněných v této práci a jejich dílčí dimenze. V českých podmínkách má Hrubé národní štěstí celkem 6 dimenzí, každá z nich čítá 10 podotázek. V Databázi kvality života nalezneme celkem 11 dimenzí, je tedy téměř dvakrát tak obsáhlá než zmiňovaný index.

Databáze kvality života	Hrubé národní štěstí
Demografie	Zdraví a psychická pohoda
Bezpečnost	Vzdělání a kultura
Bydlení	Životní prostředí
Infrastruktura a vybavenost obce	Životní úroveň a využití času
Občanská angažovanost a dobré vládnutí	Vitalita komunity
Zaměstnanost a práce	Dobré vládnutí
Příjem a bohatství	Zdroje dat: Databáze kvality života, Alternativní indikátory kvality života se zaměřením na koncept hrubé národní štěstí, 2016
Vzdělání	
Zdraví	
Životní prostředí	
Mezilidské vztahy	

Tabulka 8 Porovnání dimenzí hrubého národního štěstí a databáze kvality života

V obou částech tabulky lze nalézt podobnosti v dimenzích, stejnou samostatnou dimenzí je životní prostředí. Dále je podobnost u vzdělání, dobrého vládnutí, a zdraví. Podobnosti najdeme mimo názvy i v indikátorech databáze a jednotlivých otázek v dotazníku. Například v indexu Hrubého národní štěstí je otázka, zda respondent aktivně sportuje, databáze podobně bere data od České sportovní unie, o aktivních sportovcích v obci.

Na tomto příkladě je možné vyzdvihnout hlavní rozdíl mezi těmito dvěma koncepty. Databáze kvality života pracuje pouze s oficiálně dostupnými daty, viz sportovní unie, hrubé národní štěstí pracuje s každým členem populace obce individuálně. Existují lidé, kteří aktivně sportují, ale nejsou registrováni, tito lidé se do statistik nepromítnou. Také mohou být lidé, kteří v unii registrováni jsou, ale aktivně nesportují. Následující tabulka se věnuje

výsledkům v jednotlivých dimenzích obou konceptů a jejich podobnosti, dimenze jsou seřazeny dle nejlepšího výsledku.

Databáze kvality života		Hrubé národní štěstí	
Vzdělání	60,5	Životní prostředí	83
Mezilidské vztahy	58,9	Vzdělání a kultura	77
Bydlení	58,1	Životní úroveň a využití času	73,4
Životní prostředí	56	Vitalita komunity	72,3
Zaměstnanost a práce	52,7	Zdraví a psychická pohoda	70,3
Zdraví	49	Dobré vládnutí	68,5
Občanská angažovanost a dobré vládnutí	47,9		
Infrastruktura a vybavenost obce	44,9		
Bezpečnost	40,4		
Demografie	39,8		
Příjem a bohatství	35,1		

Tabulka 9 Výsledky v Božejově

Část tabulky věnující se Databázi kvality života je uváděna v bodech za každou dimenzi, zde je rozpětí nula až sto bodů, přičemž 100 bodů je maximum, kterého lze získat. Hrubé národní štěstí je uvedeno v procentech. Na velmi dobré úrovni se shodují oba koncepty ohledně vzdělání, databáze uvádí hodnotu 60,5 ze 100 a v druhé části je spokojenost 77 %. Velmi kladně dopadlo také životní prostředí dvě podobné dimenze, mezilidské vztahy a vitalita komunity.

Procentuálně se však koncepty rozcházejí, Hrubé národní štěstí v žádné dimenzi neklesá pod pomyslnou hranici 50 %. U databáze však nalezneme takovýchto dimenzí hned šest. Obecně se dá říci, že jsou obyvatelé Božejova šťastnější na úrovni jedinců nežli na úrovni obecných hromadných dat, příkladem může být již zmiňované životní prostředí.

10.3. Limity

Bhútánské Hrubé národní štěstí je velmi zajímavým a v Evropě neznámým konceptem. Jeho využití na území České republiky na úrovni obcí je rovněž zajímavé a přináší výsledky a podněty pro další podobné indexy. Aplikovatelnost na českém území byla optimalizována

díky předešlým studiím v roce 2015 a 2016. I tak se však do indexu jistou měrou promítá odlišná kultura, priority a názory obyvatelstva v České republice a Bhútánu. Oproti tradičním indexům, které se běžně používají je Hrubé národní štěstí jedinečné ve svém pohledu na jedince. V ideálním případě úplného šetření by výsledky v případové studii mohli vypadat jinak.

Prvním limitem práce je malá rozšířenost Hrubého národního štěstí a taktéž veřejná neznalost tohoto konceptu. Některé výsledky by mohly být zajímavější, pakliže by byl tento index rozšířen na větší počet různorodých obcí. Data pro výpočet tohoto indexu jsou ale velmi obtížná k získání, jelikož se jedná o rozsáhlý dotazník. Při sběru dat se autor setkal s lidmi, kteří dotazník z důvodu jeho rozsáhlosti odmítli vyplnit nebo dotazník neodeslali autorovi při sběru. Důležitá byla při sběru dat velmi dobrá spolupráce s místním zastupitelstvem a ochotou obyvatel Božejova zúčastnit se studie.

Limitem je i jedinečnost tohoto indexu, většina indexů se pohybuje na úrovni dat za obec, nikoliv za jedince, je tudíž obtížné porovnat výsledky tohoto indexu s jinými. Některé z indexů například také nenabízejí náhled do svých databází, a proto jsou pro tento typ studie nepoužitelné. Některé indexy, které se na úrovni obcí nepoužívají by bylo možné na tuto úroveň převést, jednalo by se však o velmi náročnou metodiku, dalším problémem je, že tyto indexy často pracují s daty, které pro obce neexistují, nebo je není možné vypočítat.

11. Závěr

Hlavním cílem pro psaní této bakalářské práce bylo pro autora vlastní myšlenka na téma bakalářské práce a také možnost provádět nějakou formu praktického výzkumu. Oba tyto faktory se podařilo splnit.

Dle autora byly cíle práce splněny. Koncept Hrubého národní štěstí byl vysvětlen, jeho postupy, metodika, historie a také samotný proces získání konečného čísla. Celý proces je reprezentován samotnou případovou studií v městyse Božejov. Praktická část práce je dle autora nejzdařilejším prvkem, velké množství sesbíraných dat, přineslo zajímavé výsledky.

Značný rozdíl mezi výsledky v případové studii a s výsledky z roku 2015 přikládá autor časovému odstupu mezi studii a dále také metodou a přístupem ke sběru dat. Postup oslovování respondentů nejsou v původních studiích popsány. Autor této práce však osobně oslovil téměř 75 % všech dotázaných. Tento osobní přístup mohl vést k vyššímu zájmu dotazníky vyplňovat a také mohl způsobit zlepšené výsledky.

Jak bylo zmíněno na začátku práce, bhútánský index je velmi složitý a komplexní, i přes značné úpravy, kterými prošel pro použití v České republice. Jeho sestavení je však velmi časově náročné a pokud by se tento index měl používat celoplošně, bylo by zapotřebí nemalé množství výzkumníků. Proto by dle autora nebylo možné tento index zavést v každé obci v republice. Spíše, než použití samotného hrubého národního štěstí by bylo vhodné, nahlédnout do jeho struktury a využít některé jeho části, které vidí v jiné části světa za důležité pro šťastný život.

Seznam literatury

Ira Vladimír, and František Murgaš. (2008). "Geografický pohled na kvalitu života a změny v společnosti na Slovensku: People, geographical environment and quality of life." *Geografia Slovaca*, vol. 25, 2008. ISSN 1210-3519.

Teichmann Jiří, Nováček Pavel. (2015). Index štěstí v podmínkách České republiky – případová studie. *Životné prostredie*, Vol. 49, No. 4, 2015. Bratislava. ISSN: 0044-4863.

UNDP United nations development programme. (2010): Human Development Report 2010: The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development. United Nations Development Programme. New York. 2019. ISBN: 978-92-1-126439-5.

Ura Karma, Galy Karma. (2004): Gross National Happiness and Development. The Centre for Bhutan Studies. Thimphu. 2004. ISBN: 99936-14-19-X.

Ura Karma, Alkire Sabina, Zangmo Tshoki, Wangdi Karma. (2012a): A Short Guide to Gross National Happiness Index. The Centre for Bhutan Studies. Thimphu. 2012. ISBN: 978-99936-14-66-1.

Elektronické zdroje

Český statistický úřad. (2020). Veřejná databáze, Božejov.
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Databáze kvality života (2020). Dimenze kvality života.
<https://kdejedobre.cz/dimension/all>

Databáze kvality života (2020). Metodika.
<https://kdejedobre.cz/metodika>

Kusago, T. (2007). Rethinking of Economic Growth and Life Satisfaction in Post-WWII Japan - A Fresh Approach. Social Indicators Research.
<https://doi.org/10.1007/s11205-006-0016-9>

Obce v datech. Metodika konstrukce celkového skóre kvality života.

<https://www.obcevdtech.cz/files/detailni-metodika.pdf?v=1>

Statista. (2020). Happiest countries worldwide from 2000 to 2023 by score.

www.statista.com/statistics/1225047/ranking-of-happiest-countries-worldwide-by-score/

The World Bank. (2023). GDP per capita 2020.

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

The World Bank. (2023). Financial institution account 2018.

<https://genderdata.worldbank.org/en/indicator/fin1-t-a>

URA Karma. (2009): An Introduction to GNH (gross national happiness).

<https://www.badishams.net/wp-content/uploads/2018/03/An-Introduction-to-GNH-gross-national-happiness-by-Karma-Ura.pdf>

Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Údaje o respondentovi:

Pohlaví

Věk

Rodinný stav

Nejvyšší dosažené vzdělání

Příjem

Obecná spokojenost s kvalitou života

Obecná spokojenost se zdravotním stavem

V následujícím seznamu jsou všechny otázky, které byly respondentům položeny za účelem výpočtu Hrubého národního štěstí v městysu Božejov.

Zdraví a psychická pohoda

1. Věnujete se modlitbě nebo meditaci?
--

2. Máte ve své blízkosti někoho, koho máte rádi jako sebe sama?
3. Podléháte následujícím emocím: pocit soucítění, pocit štědrosti, touha pomáhat druhým?
4. Daří se vám vyvarovat následujícím emocím: sobectví, žárlivost, pocit frustrace?
5. Jste vyrovnaný člověk bez pocitu sklíčenosti a sebevražedných myšlenek?
6. Cítíte se zcela zdravý nebo máte nějaký zdravotní handicap, který vás omezuje v činnosti?
7. Jak jste spokojený/á se svým tělem podle body mass index?
8. Býváte málokdy nemocný/á (v pracovní neschopnosti, zameškané hodiny ve škole)?
9. Vztahy na pracovišti. Těšíte se na své kolegy do práce nebo spolužáky ve škole?
10. Umíte odpouštět lidem, kteří vám ublížili?
Vzdělání a kultura
1. Pociťujete nebo pociťoval/a jste ve škole radost z učení a poznání?
2. Potkal/a jste v životě učitele a/ nebo nadřízené, kteří pro vás byli velkými osobnostmi a vzorem?
3. Znáte historii, legendy a/nebo lidová vyprávění regionu, ve kterém žijete?
4. Dokáže vás krása umění, ale také přírody učinit šťastným/šťastnou?
5. Je vám vlastní pocit tvůrčí zvědavosti, elánu a radosti z poznání?
6. Máte touhu a umíte zažívat pocit posvátnosti?
7. Umíte si hrát a pozitivně snít?
8. Máte pocit, že jste tvůrcem svého osudu, nebo že jste spíše ve vleku událostí?
9. Máte v životě víru v někoho či v něco, kdo/co vám pomáhá vyrovnat se s těžkostmi života, včetně vědomí jeho pozemské konečnosti?
10. Máte pocit, že v životě můžete naplňovat své plány a sny, svoje představy o životě?
Životní prostředí
1. Vyvarujete se krádeži finančních prostředků či majetku, nehmotného majetku?
2. Máte pocit, že je v existenci světa skryt hlubší záměr a smysl?
3. Je v blízkosti vašeho domu či bytu dostupná relativně neporušená příroda?
4. Činí vám radost obdělávání a starání se o vaši zahradu?
5. Máte neomezený přístup k nezávadné pitné vodě?
6. Dáváte přednost vodě z kohoutku nebo si kupujete balenou (0 – balená voda; 5 – voda z kohoutku)?
7. Líbí se vám krajina, ve které žijete?
8. Máte pocit, že žijete v prostředí s čistým ovzduším, které nemá výraznější vliv na vaše zdraví?
9. Máte pocit, že žijete v tichém a klidném prostředí bez vysokého hlukového znečištění, které vám brání v soustředěné činnosti?
10. Staráte se o nějaké domácí nebo hospodářské zvíře?
Životní úroveň a využití času
1. Jste spokojený/á se svým spánkem?

2. Jste spokojený/á se svou pracovní dobou (délka, denní rozvrh)?
3. Jste spokojený/á s volným časem, který vám zbývá na vaše koníčky?
4. Máte dostatek příjmů pro vytvoření rezervy a řešení nenadálých událostí?
5. Trávíte podle vás dostatek času sportem nebo aktivním pohybem?
6. Trávíte podle vás dostatek času hrou na hudební nástroj nebo jinou kulturní činností?
7. Pociťujete, že máte v domácnosti dostatek příjmů pro uspokojení každodenních potřeb?
8. Cítíte, že máte doma dostatek klidu a prostoru pro relaxaci a vaše koníčky (sběratelství, výstavky, knihy, klidné čtení, přemýšlení)?
9. Daří se vám nepodléhat módním trendům?
10. Máte smysl pro humor?
Vitalita komunity
1. Máte sousedy, kteří vám v případě potřeby rádi pomohou?
2. Stýkáte se se svými sousedy?
3. Věnujete se dobrovolnictví ve svém volném čase?
4. Trávíte podle vás dostatek volného času se svými dětmi/ rodiči, se svými kamarády, se svým partnerem/partnerkou?
5. Jak hodnotíte vztahy v rodině, je opravdovým zdrojem pohody?
6. Je soužití členů rodiny harmonické?
7. Navštěvujete často své příbuzné (rodiče, prarodiče, děti)?
8. Cítíte se ve své širší komunitě (obec, sídliště) bezpečně?
9. Máte pocit, že můžete ovlivňovat a spoluvytvářet vývoj obce, ve které žijete?
10. Děláte práci, kterou považujete za smysluplnou a užitečnou i pro ostatní?
Dobré vládnutí
1. Daří se vládě podle vás snižovat rozdíly v příjmech?
2. Máte pocit, že si ve společnosti lidé zjednávají respekt svými osobními kvalitami, nebo spíše korupcí a penězi?
3. Daří se vám vyvarovat diskriminace?
4. Cítíte se ve své zemi svobodnými?
5. Máte důvěru v místní samosprávu?
6. Máte důvěru v regionální (krajskou) samosprávu?
7. Máte důvěru ve sdělovací prostředky, v internet, v televizi a rozhlas, v noviny?
8. Těšíte se na budoucnost?
9. Můžete ve společnosti, v níž žijete, důvěřovat jejím institucím: úřadům, soudům, policii?
10. Máte pocit, že se ve společnosti můžete domoci svých práv?